

1763.

1. Geiger, Joannes Burcardo: Ad audientiam orationem pro capendo munere juriæ professoris publicæ extraordinariæ . . . invitæ simulque de Cæsa fideicommissorum in principis familiarum nobilitate alienatione dissertit.
2. Rudolphus, Francus Christophorus: De criminibus Sæbitorum carnis ut plurimum accessoriis.
3. Paetorius, Christophorus Daniel: De origine principum eorumque successione in territorium imperii Germanici.
4. Zindel, Joannes Christianus: De ecclesiis cathedralibus.

1764.

1. Geiger, Joannes Burcardo: Ad audientiam orationem pro capendo munere juriæ professoris publicæ ordinariæ

... innotuit vindex de origine et factis
jurisconsultorum Romanorum essent

2. Haenschel, Joannes Fridericus: De fructibus a
malae fidei possessore restituendis eorumque
usuris
3. Schierschmidtus, Jo. Julinius: Programma inau-
gurale: Ne usuris ultra quinquecent. licet posside-
ris non exigentis . . . Dissertationi inang. Candidati
Joannes Fridericus Haenschel de fructibus a malae
fidei possessore restituendis eorumque usuris
praemissum.
4. Schierschmidtus, Joannes, Julinius: De testamento
coram solo iudice non conficiendo.
5. Schierschmidtus, Joannes, Julinius: Ne iudice
philosopho.

6. Leupen, Matthaeus: De jure navali,
nec mercatoribus, nec aliis civibus, sed nautis
et opificibus, Lib. et imp. civitatis Lindanicae,
in mari Suevico seu lacu Botanico juxta statuta
privativa et solitaria competente, cum Commentis.
1765.

1. Rossmann, Andreas Elias: De laboribus et cura
toribus ex more Augustano.

2. Rossmann, Andreas Elias: De valore cambii in
imperio

1766,

1. Schierschmidtus, Dr. Fortunus: De interpretatione
contra eam facienda qui clarius loqui debent.

2. Schierschmidtus, Dr. Fortunus: De dantiis directo
varallio appignerando fundo concessum potentibus
non difficili.

[Faint, illegible handwriting on a cream-colored page, possibly a list or ledger.]

P 284

*Pub. C. 25.
Pub. 3. num. 11.*

DISPUTATIO. INAUGVRALIS
QVAESTIONES. CONTINENS. SELECTAS

3

DE
ORIGINE. PRINCIPVM. EORVM
QVE. SVCCESIONE. IN. TERRITORIVM
IMPERII. GERMANICI

N. 103.

QVAM

DEO. DANTE

RECTORE. ACADEMIAE. MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO. PRINCIPE. AC. DOMINO

D O M I N O

FRIDERICO. CHRISTIANO

MARGGRAVIO BRANDENBURGICO. BORVSSIAE
SILESIAE. DVCE. REL. BVRGGRAVIO
NORIMBERGAE. REL.

EX. DECRETO. ET. AVCTORITATE
ILLVSTRIS. IVRE. FCTORVM. ORDINIS
IN. ALMA. FRIDERICIANA. ERLANGENSI

PRO

SVMMIS. IN. VTRO. QVE. IVRE. DOCTORIS

HONORIBVS. IMMVNITATIBVS. AC. PRIVILEGIIS
LEGITIME. OBTINENDIS

SIBI. DEFENDENDAM. PROPOSVIT

AVCTOR

CHRISTOPHORVS. DANIEL. PRAETORIVS
COBURGENSIS

1763,3

ERLANGAE. d. XX. Sept. MDCCLXIII

COBURGI. IMPENSIS. FINDEISII

SERENISSIMI. PRINCIPIS
AC. DOMINI
D O M I N I
GEORGII. LVDOVICI
DVCIS. HOLSATIAE

RELIQVA. RELIQVA

FILIIS. SERENISSIMIS
PRIMOGENITO. PRINCIPI. SERENISSIMO

AC. DOMINO

D O M I N O

GVILIELMO. AVGVSTO

DVCI. HOLSATIAE. RELIQVA

ORDINVM. SERAPHIN. ET S. ANNAE

EQVITL RELIQVA

SERENISSIMI PRINCIPIS
AC DOMINI
D O M I N I
GEORGII LUDOVICI
DUCIS HOLSTIAE
PRIMOGENITO PRINCIPIS SERENISSIMO
AC DOMINO
D O M I N O
WILHELMO AUGUSTO
DUCI HOLSTIAE
ORDINUM SERRAPHIM ET S. ANNAE
EGVIT BELGICAE

PRINCIPI. SERENISSIMO. AC. DOMINO
D O M I N O
PETRO. FRIDERICO
LVDOVICO

DVCI. HOLSATIAE. RELIQA
ORD. S. ANNAE. EQVITI. RELIQA

PRINCIPIBVS. AC. DOMINIS. MEIS
INDVLGENTISSIMIS

PRINCIPI. SERENISSIMO. AC DOMINO
D O M I N O
P E T R O . F R I D E R I C O
L A D O V I C O

DACI. HORTATIAE. REGIAE
ORD. 3. ANNAE. FOVITI. PESTOVA

PRINCIPIBVS. AC DOMINIS. MEIS
INDULGENTISSIMIS

PRINCIPES. SERENISSIMI
DOMINI INDVLGENTISSIMI

*Si, quod mihi iam denegassè natura videtur, per
summam, quam augustis VESTRIS NO-
MINIBVS debeo, venerationem, liceret, praestantissi-
mas ingeniorum dotes, quibus VOS iam ipsa natura vide-
tur ad magna in posterum splendida que facinora finxisse,
stu-*

PRINCIPES SERENISSIMI

DOMINI INDULGENTISSIMI

studium illud, quo, quam longe patet, optimarum litterarum stadium emetiri contenditis, atque ipsos felicissimos VESTROS in omni eruditionis genere progressus, si ista omnia, inquam, liceret, iis, quibus fas est, laudibus celebrare, haberem sane amplissimum campum, in quo excurrerent hae litterulae, quibus libellum hunc qualemcunque audeo in praesenti VESTRIS, SERENISSIMI PRINCIPES, NOMINIBVS sacrare, in quo nescio an eximii aliquid reperiatur, praeter NOMINA VESTRA in fronte posita. Sed ut taceam tantum abesse, ut VESTRIS, SERENISSIMI PRINCIPES, laudibus praedicandis par sim existimandus, ut mihi potius verendum sit, ne impudentiae alicuius notam incurram, laudatoris, quem maxime fugitis, munere functurus, sunt
alia

alia longe maiora, quibus ducor, an dicam trabor ad hos
qualescunque ingenii foetus, VESTRIS, SERENIS-
SIMI PRINCIPES, NOMINIBVS dicandos. Quod
si enim beneficia, ut quaeque maxima sunt, ita maxime
deuinctos reddere soleant animos, quid est, quod obster,
quo minus equidem grati animi munere quodammodo de-
fungi annitar, praesertim quum in maximis beneficiis at-
que summis honoribus id mihi omnino numerandum sit,
quod PATER VESTER DVX SERENISSIMVS
atque indulgentissimus fautor ac tutor litteratorum non mi-
nus quam ipse litteratissimus, me olim non indignum habue-
rit; cuius disciplinae atque institutioni VOS, SERENIS-
SIMI PRINCIPES, crederet, et quum VESTRA
quoque gratia in me olim collata summa et gratissima et
maxi-

*maxime piae mentis documenta postulet. Adspicite igitur,
quaeso atque oro, fronte, qua soletis, serenissima, exiguos
hos conatus, atque finite, ut pro summa totius VESTRAE
SERENISSIMAE DOMVS incolumitate atque pro-
speritate vota nunquam non ardentissima nuncupans sim at-
que permaneam*

PRINCIPES SERENISSIMI
DOMINI INDVLGENTISSIMI
SERENITATIS VESTRAE

deuotus

CHRISTOPHORVS DANIEL
PRAETORIVS.

CONSPECTVS
DISPUTATIONIS

PARS I
DE ORIGINE PRINCIPVM

CAPVT I

FATA. DUCVM. COMITVM. QVE. VSQVE AD. NA-
TALES. SVPERIORITATIS. TERRITORIALIS
CHRONOLOGICA.

- §. I. *Rei iudiciariae in Germania, in vnã rempublicam non-
dum constata, forma ante oculos ponitur.*
- §. II. *De Fatis Ducum apud Salios.*
- §. III. *Prouinciarum per Duces administratio, Carolo M. re-
gnante, in defuetudinem abiit.*
- §. IV. *Ducibus in terris Ducalibus pristina restituitur dignitas.*
- §. V. *Qua ratione Ducibus, vicariis Regumque administris in
territorio potestas facta sit hereditaria, et tandem in feo-
dum data, demonstratur.*

CAPVT II

DE VESTIGIIS. SVPERIORITATIS. TERRITORIALIS
EIVS. QVE. ORIGINE

- §. I. *Reipublicae Germanicae tempore interregni M. facies.*
- §. II. *Rudolpho I. Imperatore electo, pax sequitur.*

PARS I

PARS II

P A R S II
DE SVCCESIONE PRINCIPVM IN FEODA
IMPERII CVM SVPERIORITATE
TERRITORIALI

- §. I. *Feoda Imperii diuidi inter liberos solebant.*
§. II. *Introducitur Primogenitura.*
§. III. *De iis, quae primogenituram validam reddunt, requisitis.*
§. IV. *De iure primigenii dubio.*
§. V. *Qua lege atque conditione primigenius succedit, eadem quoque obstrictus diiudicatur.*
§. VI. *Modus succedendi iure primogeniturae.*
§. VII. *Qua conditione primigenius iuris sui impotens fiat, disquiritur.*
§. VIII. *Renunciatio iuris primogeniturae est personalissima.*
§. IX. *De Apanagio et Paragio.*
§. X. *De successione ex Maioratu, Minoratu, et Senioratu.*
§. XI. *De successione agnatorum, atque de iis, quibus via ad successionem de iure est interclusa.*
§. XII. *Liberi ex disparagio nati a feodo imperii regulariter arcentur.*
§. XIII. *Quando liberi ex disparagio nati succedant, quaeritur?*
§. XIV. *De iis, qui ex matrimonio, Lege Salica contracto, nascuntur, pauca monentur.*
§. XV. *De successione Ducum in Allodium.*
§. XVI. *Feminarum Principum successio in feoda est subsidiaria.*
§. XVII. *De Successione Principum Clericorum in territoria.*
-

P A R S. I
DE. ORIGINE. PRINCIPVM

C A P. I

FATA. DVCVM. COMITVM. QVE. VSQVE. AD. NA-
TALES. SVPERIORITATIS. TERRITORIALIS
CHRONOLOGICA

§. I.

*Rei iudiciariae in Germania, in unam rempublicam nondum
conflata, forma ante oculos ponitur.*

Antequam Germanorum confederatorum con-
fluxus in Germania libera ciuitatis formam in-
duerat, eos ad defendendam patriae salutem
necessitate quadam adductos, elegisse sibi
Ducem, virtute spectabilem, eumque exercitui praefecisse, quam
diu commune imminuisset periculum, TACITVS, 1) qui aliquot
annos fiscum Imperatoris in Gallia Belgica procurauit, seu vt
DIO CASSIVS 2) hoc rationalis officium exprimit τὰ ἀρχοντα-
ρχία κρηματα διοικεῖν, testatur. Quicunque ex iuris publici
A vni

§. 1. 1) de morib. Germ. c. XL

2) Lib. XLVIII.

vniversalis principis cognitum habet, quo modo ciuile imperium constituatur; is tantum abest, vt inter Germanos ciuile fuisse imperium putet, vt eos potius existimet, communi societatis pactitiae vinculo inter sese ita fuisse coniunctos, vt in pace consuetudini, in bello vtilitati parerent. Etenim omnes eorum consuetudines per pacta sunt introductae. Quo arctius vero acquisito iure perfecto siue hypothetico, quod vocant, mutuae defensionis causa inter sese continerentur; factum est sensim paullatimque, vt et iudices, et poenae per pacta mutua constituerentur, et quae olim inualuerant consuetudines, vim legum consequerentur. Quas tamen multum abhorruisse a Romanorum consuetudinibus, FACITVS, I. CAESAR, alique veteres tradunt, qui si de Germanorum Ducibus ac Regibus loquuntur, notandum est, eos in comitiis quidem electos, post belli periculum vitam iterum egisse priuatam. Ita enim CAESAR 3) *in pace nullus communis magistratus*, ait, *sed principes regionum ac pagorum inter suos ius dicunt, controuersiasque minuunt*. In pace singulis Germanorum populis sua utique iudicia, ad formam libertatis, virtute stabilitae, attemperata, neuiquam defuerunt. Quemadmodum enim mos fuit in comitiis de bello paceque agere, ita etiam publice constituebantur Principes et Comites per aetatem pariter ac multarum rerum vsum conspicui, 4) priscarumque consuetudinum non ignari, quorum adeoque sententiae atque consilia quandam haberent maturitatem quasi ac senectutem, id quod etiam cum *Grauiorum*, quod gerebant, nomine

3) de bello Gallico Lib. VI. c. 23.

4) Auctore SIDONIO APOLLIN. in Paneg. Auito Aug. Secero dicto Carm. VII. v. 453. Et ipsam canitiem muneris grauitati

causam et nomen dedisse, rectius demonstrat FRID. BRUMMERVS in Exercit. de Scabinis c. 3. §. 5. Vid et IO. GE. WACHTERII Glossarium voc. Graf.

mine conuenit. Quos et per pagos, 5) plures in vicis distributos, constat, exemplo magis, quam imperio dedisse iura, et sententia, modo litis dirimendae simplici, dicta, in subsidium admisisse probationem per certamen singulare, ita ut armis lis finiretur, quare in viribus ius habuisse Germanos, ait POMPONIUS MELA. 6) At iudiciis ciuilibus quum non possent omnibus ipsi praeesse, eis adiuncti postea sunt tanquam satellites atque administri *Scauni*, vel *Rachimburgii*, nec non *Sagibarones*. Vti Germanorum Duces, ita omnes huiusmodi iudices pro munere stipendium acceperunt pactitium, in pecude consistens, postea pecudis loco, fundum stipendiarium, ut haberent, vnde viuerent. Qualis fundus iurisdictionalis apud nos *Seslehn* dictus, a *feodis conditionatis*, tanquam forma (species) a genere differt, 7) atque hodie in *perpetuis* numeratur, tranlitque de more recepto ad masculos heredes. 8) Ab initio iudices, alique *Guas-falli* siue ministeriales potuerant tamdiu percipere fructus, quamdiu tali officio publico fungebantur, 9) id quod etiam in feodis, stipendii loco concessis, locum apud Germanos habuit. 10) Ad iudicia autem criminalia habenda, conuocatum est collegium centumuirale, pactis constitutum, Germanorum lingua a centum suffragiis *Hundreda* dictum, qui, ut cum Romanis loquamur, Senatus Princeps *κατ' ἐξοχήν* dictus, primum suffragii locum siue praerogatiuam habuit. 11) Etli vero Ducum Comitumque no-

A 2

mina

5) CHRONIC. GOTHWIC. Lib. IV. p. 557-84. HONTHEMII *Hist. Trev.* I, 54. SCHOEFFLIN. *Alsat.* I. 622. De pagis autem in primis enarrantur plura a CHRIST. FRANC. PAVLLINI.

6) de *Situ Orb.* Lib. III. c. 3.

7) Vid. STAVV. *Elem. Iur. Feud.* Cap. V. §. XI. p. 116.

8) Conf. SCHILTER. ad Cap. CXI. *Iur. Alemann.* §. 2.

9) Vid. JVS. ALEMANN. Cap. CXI.

10) Vid. KARLIVS de feodo *Advocati*.

11) Conf. HERM. ADOLPH. MEINDERS. de *iudic. centen.* Res itaque ipsa haud docet, in capite 12. TACITI de *mor. Germ.* pro

mina a Romanis profecta; tamen egregie errabit, si quis Germanorum Duces cum Romanis comparet, pariter ac is, qui Pandectarum titulum de officio consulis, ad nostros consules hodie nos applicet. Ita nimirum Langobardis, germanica aliqua natione, circa an. DLXVIII. Alboino duce Italiam inuadentibus, 12) Dux Romanus in terra Romana ducali sedem habens, nullis cum imperio legionibus praefuit, imo in causis tantum ciuilibus iudicialiis, Vicarius atque Legatus fuit Exarchae Rauennatenfis, siue Praefecti Praetorio Orientis, quocum nulla germanico duci fuit similitudo. 13) Quo maius vero cuiusuis populi Germanici societas prouinciis, populisque deuictis ceperat incrementum; eo propius quasi accessit ad Reipublicae formam, donec inciperet Ducibus parere. Etenim inter omnes antiquos illos Germanorum populos minores, haec rerum obtinuit vicissitudo, vt vnus ab altero sensim pedetentimque subigeretur, adeoque factum est, vt tempore Theodosii M. Imperatoris inter eos praecipue notan-

centeni legendum esse certi ex substitutione ERVMMERI de Scobinis c. 6. CONRINGII de Or. Jur. Germ. c. 7. p. 29. HERTII Not. Vet. Germ. pop. P. I. c. 4. P. III. c. 7. et KIRCHMAIERI ad Tacit. h. l. quemque GRONOVIVS in Edit. Tacit. de mot. Germ. T. II. p. 610. etiam sequi videtur. Neque probari potest ex hoc all. capite XII. Taciti, quod omnes populi fuerint Principes Vid. STRVßEN. Neben Stunden P. II. p. 424. in der Abhandlung von Landesständen.

12) Vid. PAVLVS DIAC. de gestis Langobard. Lib. II. c. 9.

13) Differentiam Ducem Germanorum inter et Romanorum vt vltimus exponamus, e re esse videtur. Diocletiani tempore imperium Romanum fuisse in prouincias diuisum, quam quidem prouinciarum diuisionem dedisse originem quatuor Praefecturis, quas Constantinus M. instituit, constat ex VICTOR.

de Caesaribus c. 39. et ZOSIM. Hist. Lib. II. c. 33. Quibus Praetorio Praefectus propriam certamque habuit sedem, in qua vti e. g. Praefectus Praet. Galliarum in Meropoli Augusta Treuironum, causas, ad suum tribunal delatas, ad ius Romanum composuit. Quae liber autem praefectura praetoriana in varias subdiuisas iterum descripta fuit prouincias, in quibus singulis prouinciis a Praefecto Praetorio constitutus fuit vicarius s. commissarius, qui saltem denuntiaret, si quid noui accideret, qualisque nuntius in Pandecte Legati nomine veniens, Dux quoque dicebatur. Sed, quod probe notandum, nullum habuit imperium demandatum, neque ciuile, neque militare, quippe quod penes eum solum modo fuit, quem Praefectus Praetorio cuiusuis subdiuisae prouinciae legionibus praefecit, qui vero neuitquam Dux, sed potius Magister dicebatur equitum.

tandi viderentur Frisii, Saxones, Alemanni, Sueui, atque Bauari. Imperio autem Romano in plures Praefecturas Praetorianas descripto; populis germanicis maioribus occasio in primis facta est Praefecturas Romanas inuadendi. Nam sub Honorio, Imperatore, constat, Stiliconem, natu Vandalum, Praetorio fuisse Praefectum, atque inter milites praetorianos Imperatorum multos stipendia fecisse Germanos, eosque hac re plurimos inuitatos quasi fuisse ad emigrationes. Et denique contigit maioribus Germaniae populis noua instituere regna, atque e Ducum numero Reges creare. Inter eos, qui in Prouincias Romanas emigrarent, primi fuisse Franci traduntur, post Visigothi, Ostrogothi, Vandali, Anglo-Saxones, Heruli, Burgundiones, et denique Langobardi.

§. II.

De fatiis Ducum apud Salios.

Franci, germanica natio, quorum iam sub Gordiano fit mentio ab historicis, 1) ex Maurungania siue Moringauia, 2) (*Meergau, Mavschland*) a vicinis Saxonibus 3) depulsi, Rhenum ad Duisburgum transeuntes, in locis, a Chamauis 4) derelictis, sedem fixam fecerunt, nomenque Franciae condiderunt, 5) vt populi tributarii diu quiete in Toxandria insula non scriptis con-

A 3 fue-

§. II. 1) Vid. Conf. TH. BERGERI *Synchr. Tab. VIII. art. 3. n. b.*

2) Ita GEOGRAPHVS RAVENNAS Lib. I. c. II. refert: -- *Maurungania* -- in qua patria Albi per multos annos Francorum linca remorata est. Quod vberius explicatum legitur in GYNDLINGIANIS P. III. n. 2. et P. IX. n. 1.

3) Saxones tunc temporis Dithmarsiam, Holfatiam, Stormariamque incolentes, Franci fuisse vicinos affirmat AMM. MARCELLINVS *Historiar. Lib. XXVII. c. VIII.*

4) Ita in TAB. PEVTINGERIANA: CHAMAUI. QVI. ET. FRANCI.

5) Conf. IO. IAC. MASCOWII *Geschichte der Teutschen Lib. V. p. m. 165.*

suetudinibus vitam transigentes. 6) Cui quidem rei fidem facit
 ZOSIMVS 7) aiens: Τῇ βαταβία προσχόντες, ἢν δίχα σχιζόμενος
 ὁ ῥήσος νῆσον ποιῆ, πάσης ποταμίας μείζονα νήσου, τὸ Σαλίον ἔθνος,
 Φεράγων ἀπόμοισον ἐκ τῆς οἰκείας χώρας ὑπὸ Σαζόνων εἰς ταύτην
 τὴν νῆσον ἀπελαθέντας, ἐξέβαλον. αὕτη δὲ ἡ νῆσος οὔσα πρότερον
 πᾶσα ρωμαίων, τότε ὑπὸ Σαλίων κατείχτο. *Et adpulsis ad Bata-
 uiam nouibus, quam diuisus Rhenus insulam efficit, quauis insula
 fluminea maiorem, Saliorum nationem, Francorum a parte pro-
 fectam, et vi Saxonum in hanc insulam suis e sedibus reiectam
 expulerunt. Haec insula in uniuersum Romanis parens, a Saliis
 hoc tempore possidebatur.* Salii hi Franci semper appetentes
 gloriae praeter caeteras gentes fuerunt, quippe qui, quo felicius
 consequerentur armis gloriam inter omnes Germaniae populos,
 Ducum suorum auctoritatem, eamque pacis constitutam abrogan-
 tes, post Marcomiri obitum an. cccxcix. societatis suae pacifi-
 cae formam in imperium singulare mutasse primi uidentur.
 Etenim quis est, quem fugiat, Pharamundum, Marcomiri de-
 functi filium, cum imperio ciuili Ducem Monarcham fuisse ab iis
 denominatum? 8) qui, quum ingenio esset praeditus longe ex-
 cellentissimo, ita regnauit, ut in latebris Toxandriae nollet oc-
 cultus iacere, sed cuperet e loco obscuriori emergere, atque in
 Gal-

6) Et exinde explicatur locus AMM. MAR-
 CELLINI Lib. XVII. c. 8. ita dicentis: ---
 eos uidelicet, quos consuetudo Saliō appellauit,
 maior olim in Romano solo apud Toxandriam
 locum, habitacula sibi figere praecipienter.

7) *Hist.* Lib. III. c. 6. p. m. 253. ex recens.
 FR. SYLBERGII.

8) Ita enim loquitur AVCTOR de gestis
 Francor. p. 693. Tunc defuncto Sumnono et
 accepto consilio, in uno primatu eorum unum

habere principem, petierunt consilium a Marcho-
 mivo, ut regem unum haberent, sicut et caeterae
 gentes. At ille dedit eis consilium, ut eligerent
 Pharamundum filium ipsius Marcomiri. Et
 HADR. VALESIVS rex Francicar. l. i. p. 120.
 Hoc solum affirmare possumus, inquit, si Hono-
 rio XI. et Conitiano II. Coll. regnare Phara-
 mundum accepit, principatu eius, et forsitan etiam
 ductu, Francos in Galliam eruptionem fecisse,
 et Augustinum Treuironum tertium captum diu-
 pulisse, ac incendisse.

Galliae Belgicae Romanae luce quasi versari. 9) Cui postea populo Francico, quod mirum est, sensim paullatimque contigit, totam regionem inter siluam Carbonariam, 10) et Mosam fluvium vsque ad Frisonum fines se porrigentem occupare, suoque imperio subicere, vt taceamus, quod iam antea an. ccccLxxvi. pulso Syagrio Romani, quicquid in Gallia possederant, amiserint. Quo pacto regnum Francicum coepit altas agere radices, et magis magisque creuit, pluribus subinde prouinciis sub potestatem redactis. Quas igitur quo magis ab hostium incursionibus reges legionum ope defenderent, eo miserunt praefectos militares, siue cum imperio militari duces. 11) Cum huiusmodi Ducis officio postea sub Germanorum regibus ex vetustis omnium populorum Germanicorum et potissimum Francorum institutis, fuit coniuncta *aduocatia monasteriorum*, 12) quae vt alia regni officia ducibus cum praediis addictis iuribusque fuit in feodum concessa, temporisque tractu ad successores simul cum hereditate transiit.

§. III.

Prouinciarum per Duces administratio Carolo M. regnante, in desuetudinem abiit.

Quemadmodum iudicum Palatii siue Maiorum Domus, a graecis τῶν κροσπαλατῶν nomine appellatorum auctoritas ad summum creuit; 1) ita etiam Duces de potestate sua augenda pari-

9) Vid. HONTHM. *bist. Tren.* I. 15.

10) Quo tempore Francos circa Carbonariam habitauisse, docent ANNALES METENSES ad an. 687.

11) Conf. III. 10. STEPH. PÜTTERI *Staatsveränderungen des Teutschen Reichs* p. m. 41.

12) Vid. IO. IAC. MASCOVII *Iur. publ. Imp. Lib.* IV. c. V. § VII. p. m. 260.

§. III. 1) Ita enim EGILWARDVS in *vita S. Burchardi* Episcopi Herbip. I. 2. c. 1. apud SVRIVM de *viris sanctis* p. 217. de Childerici aetate loquitur: *Nam et opes et potentia regni*

pariter cogitasse videntur. Factum hinc est, ut Carolus M. ad regimen perductus, id potillimum sibi agendum esse existimaret, ut imperiosorum Maiorum Domus auctoritatem, potestatemque infringeret, ne dignitas imperii, salusque, in discrimen veniret, sed potius sui ipsius conseruationi consulere, quia ut ANTI-MACHIAVELLVS ait: 2) *C'est une maxime certaine, qu'il vaut mieux prevenir, que d'être prevenu*: Idem igitur, ne a Ducibus in prouinciis siue Generalatibus cum imperio versantibus, vllum metuendum haberet periculum, e re sua esse putauit, in quouis Generalatu siue terra ducali, Ducum loco, plures constituit comites, qui omnes ciuiles pariter ac militares causas, per totam terram ducalem administrarent. 3) Cui instituto quam maxime videntur motus Tassilonis ansam dedisse, cuius Generalatus Bavaricus est a Carolo M. in Comitatus XII. descriptus. 4) Et subinde *Camerae Nuntios* atque *Missos regios* s. *Dominicos* milit Imperator in prouincias atque municipia extra ordinem, qui in Comitum officia inquirerent, causas coram Episcoporum, pariter ac Comitum tribunali non satis transactas componerent, omnes in vniuersum quaestiones cognoscerent, 5) neque minus

veci-

regni penae Palatii praefectos, qui Maiores domus dicebantur, et apud quos summa imperii pertinebat: nec aliud quicquam perueniret regi, quam ut regio tantum nomine contentus, erine persulco, barba submissa, in Julio resideret, ac spectem dominantis effugeret. Quare loco Maiorum Domus, Anglis Lord Maire a Carolo M. sapienter constituti sunt comites Palatii, quorum officium BINGEMARVS Epist. III. ad Ludouicam Balbum ita describit: *Comitis Palatii ait, de omnibus secularibus consiliis vel iudiciis suscipiendis curam instanter habebat, ut nec seculares prius Dominum Regem absque eius consilio inquietare necesse haberent. Add quoque EGINHARD in vita Caroli M. apud FREHER. script. rer. Franc. p. 141.*

2) Cap. XXVI.

3) Vid. PFEFFINGER. ad Vitruv. II. 86. et PUTTERI *Statuer. des Tentf. Reichs* p. m. 67. Attamen terrarum ducalium diuisionem quasi circularem, haud mirasse videtur Carolus M. Neque Ducum, ex feodis suis propriis viuientium, liberis dignitas sui ordinis, nec Ducis nomen ademptum fuit.

4) AUCTORE *Annalium Francor.* apud REYBERVM p. 16.

5) Vid. FRANCISCVS DE ROYE de *Missis dominicis* eorumque officio et potestate opusc. Andegani au. 1642. emissum, quod curae IO. WEND. NEUHAYSSII Lipsi. reculum debemus.

vestigalia, censumque regium colligerent. 6) Quorum, quos vocant, Missorum, hoc etiam fuit officium, ut omnium feodali-um, pariter atque allodialium curam haberent, talique modo cauerent, ne quis ministerialis, vel miles, feodum, ab Imperatore sibi datum, suum diceret allodium, id quod non raro accidisse videtur. 7) Etenim summum quidem fuit regnum Carolingicum, nec vllis circumscriptum limitibus; attamen nunquam euanuit populi auctoritas, 8) quid? quod sub Ludouico Pio ordinum ciuiliu pariter atque ecclesiasticorum insolentia adeo inualuit, ut Ludouicum Pium coram populo ita loquentem introduceret PASCASIVS RADBERTVS: 9) *nil sine vestro consilio acturum me profiteor*. Nec sane hoc mirum cuiquam videatur, quia THEGANO teste, 10) profusis quasi largitionibus adeo excessit limites Ludouicus Pius, ut vel ipsas villas regias fidelibus suis in perpetuum traderet. Quibus allodiorum donationibus, prorsusque dissoluta erga secularis pariter ac clerici ordinis Proceres liberalitate, tam mirum in modum auxit eorum insolentiam, ut quidam liber dominus, id est, allodiorum *feodorumque solarium* possessor, 11) beneficia siue feuda imperii a Ludouico Pio rege acceptare recusaret. 12)

B

§. IV.

6) Conf. CAPITVL 25. de ann. 823. apud BALVZ. I. 640.

7) EX CAPITVLAR. Lib. III. cap. 19. 20. vbi Carolus M. ita proponit: *audiatum se habere, qualiter et Comes, et alii homines, qui nostra beneficia habere videntur, comparant sibi proprietates de ipso nostro beneficio*. In GEORG. corp. iur. Germ. p. 1350.

8) Vid. V. III. FÜTTERVS l. c. §. 7. p. 69.

9) In vita Walae Lib. II. c. 20.

10) de gestis Ludouici Pii p. 305. edit. Pithecan. iam dudum, ait, illa pessima consuetudo erat, ut ex vllissimis seruis summi pontificis perent. Sicque Ludouicum Pium omnino multum contulisse ad principatum Episcoporum, magis magisque postea auctum, conitat EX HELMOLDI Lib. I. Chron. Slav.

c. 4. cuius verba haec quoque in rem exscribere me non taedet: *amplissimas regni ditius ad decorem et gloriam ecclesiarum interquens in tantum, ut episcopus, qui propter antiquarum regiminum principes sunt coeli, ipse Ludouicus Pius eisdem efficeret nihilominus PRINCIPES REGNI*.

11) Cuius vocis acceptio ex CAPITVL apud BALVZ. I. 457. GEORG. corp. iur. Germ. p. 733. ita probatur: *in primis dicitur, quicumque beneficia habere videntur, omnes in hostem pergant. Quicumque liberi manor quinquae vel quatuor ac proprietate habere videntur, similiter in hostem veniat*.

12) Cuius exemplum in CHRONICO WEINGART. extat apud LEIENIT. Script. Brunsvic. T. I. p. 782.

§. IV.

Ducibus in terris ducalibus pristina restituitur dignitas.

Mors imperii Carolingici ciuillis, vt ita dicam, a tenuibus initiis iam iam profecta, post proelium Fontenaicum perquam opportuna penitus erupit, factumque est, vt ex pacto Verodunensi an. DCCCXLIII. tria orirentur sui iuris regna, secundum ius Gentium consideranda, inter quae, Germaniae Franciae Orientalis etiamnum dictae, imperium separatum, nouam quasi vitam ciuilem accepit. Qua vero durante imperii Carolingici distractione, mutuaque fratrum inter sese discordia, 1) extraneae gentes sunt irruptiones minatae, quas quidem ad propulsandas etiamnum post imperii diuisionem necesse fuit, vt Ducum officium atque auctoritas in prouinciis ducalibus restitueretur, ac res germanica a Venedorum, Slauorum, aliorumque barbarorum minuta conseruaretur. Accidit igitur, vt Generalatui Thuringico, Ludouicus Germanicus Rex, Thagulfum praeficeret, quem postea an. DCCC.LXXIV. Ratulfus, an. DCCCLXXVII. Poppo, et a munere abdicato Arnulfo an. DCCC.XCII. Burchardus an. denique DCCC.CIX. Henricus Auceps administrandum accepit. 2) In Ducatum siue Generalatum Saxonicum an. DCCCLIX. Ludolfus cum imperio militari a Rege missus est, cuius filium Brunonem Brunsiugum condidisse, memoriae traditum est, eidem Generalatui post Ottonem illustrem Henricus Auceps praefuit. Lotharingiae Generalatum Arnulfus, Francorum Rex, suffragante populo, Zuentepoldo, 3) Luitpaldo Bauariae Generalatum tradidit, 4) antiquo Generalatui Sueuico, quem Comites et Camerae Nuntii etiamnum admi-

§. IV. 1) de hisce Ludouici Pii filiorum dissensionibus scripsit NITHARDVS apud FITHOEVM ad an. 487. p. 477. et apud KALFISIVM quoque et QUERCETANVM.

2) Vid. PFEFFINGER. ad *Vitir.* II, 311.

3) IDEM. ad *Vitir.* II, 242.

4) IDEM ad *Vitir.* II, 408.

administrarunt, an. DCCCXVII. Dux datus est Burchardus II., a quo noua Ducum Sueuiae siue Alemanniae series procedit. 5)

§. V.

Qua ratione Ducibus, Vicariis Regumque administris, in territorio potestas facta sit hereditaria, et tandem in feodum data, demonstratur.

Quemadmodum Germanorum Reges inde vsque ab vltimis temporibus, 1) per omnem Germaniam de caussis ciuilibus cognoscendi potestatem in quauis terra ducali *Comiti Palatii*, 2) in alia terra minus ducali, ampliori tamen districtu *Landgrauio*, in praediis denique ac fundis ad castrum pertinentibus, *Burggrauio* demandarunt exercendam; sic etiam omnes Duces siue omnes Generalatum gubernatores generales, non nisi huiusmodi Archi-officiales fuerunt, atque Imperii ordines, qui vt a Rege vicario sibi demandatum militare imperium administrarunt, 3) ita postea potestate legislatoria, non absoluta, sed regis

B 2

impe-

5) Cui Burchardo praedia Erchangeri et Bertholdi, quae modo in fisco redegerat, in beneficium concessit Conradus I. Rex Conf. IO. IAC. MASCOVII *Comment. de reb. Imp. Rom. Germ. Lib. I. p. 7.*

§. V. 1) Sub Francorum Regibus iam quidem occurrunt Duces apud populos Germanorum, Principes scilicet gentis suae, qui iura fere omnia veri principatus apud suos tenebant; sed Regibus Franciae nexu beneficii obstricti fuerunt. Huiusmodi Duces antiquissimi fuerunt Alemanniae; Bavariae, Saxoniae, mox quoque Carinthiae, et Slavicarum principibus Duces Bohemiae. Quorum autem antiquissimorum Ducatum Italicum, atque numerus insigniter est mutatus. Nonnulli enim plane interierunt, aut valde immutati sunt. Plures nouiter instituti, quos apte eleganter que indicat MASCOVIVS

in *Iur. Publ. Imp. Lib. IV. c. V.* Quare etiam factum est, vt nomine Ducatus veniat praefectura militaris ex vetustis iam Germanorum institutis et in primis Francorum.

2) Conf. PETRI PITHOEI observatio de *comitibus Palatinis* tam Germaniae quam Galliae, quam ex commentariis eius de comitibus Campaniae decerptam latine edidit MARQUARD. FREHERVS. Et palatia in primis Italica eleganter describit MABILLONIVS in *Supplem. Lib. de re diplom. Cap. IX.*

3) PH. TH. VERPOORTENNIUS *Calim. Cob. Prof. olim digniss. oratione* quadam, publice habita, eaque typis expressa, affirmavit, Germaniae Duces ius proprium atque hereditarium in suis prouinciis antiquitus cum ipsa dignitate hereditaria ita iam a Carolo M. ad nostra vsque tempora habuisse. Hanc suam opinionem exemplo Ducum Saxoniae pro-

imperio circumscripta, praediti fuerunt. 4) Etenim omnia privilegia, atque officia, quibus Dux vnus prae altero postea auctus ornatusque ab Imperatore interdum discessit, quo in genere habenda sunt iura belli et pacis, monetacque cudendae, 5) et quae sunt huiusmodi regalia quam plurima, fuerunt singulari Imperatoris gratiae tribuenda. 6) Tum reipublicae salus, eiusque administrationis ciuilis ratio magis magisque postulauit, vt filius in patris archiofficium, ac Ducis munus succederet; iure tamen, quod probe notandum est, non summo, atque perfecto. Nam etli

probare cupit ex VITICHINDI CORBEIENS. Lib. I. p. 635. edit. Meibom. Cuius verba sunt: *Rex autem Conradus, quum saepe expertus esset virtutem noui Ducis, veritus est, ei tradere omnem potestatem patris. Iam verba: noui Ducis, satis atque aperte declarant Verportennio successorem hereditariam; equidem huiusmodi interpretationem inanem esse puto. Nullam enim aliorum verbis subiiciendam esse sententiam, nisi quae certis, minimeque dubiis iudiciis tribui possit, iam docuit 10. CLERICVS in arte critica P. II. c. II §. XL. Fiat itaque illorum verborum interpretatio ista? *Ἐπιδοξία* rerum gestarum. Etenim Conradus Rex noluit omnia Henrico concedere ea, quae eius pater ex beneficio Regum habuerat. Vnde bellum inter Henricum Saxoniae Ducem, et inter Conradum regem Germanorum. Quo in bello autem Henrico sese in castro Grana continente, infecta re discedere coactus fuit Conradus Rex. Vid. MASCOVII *Comin. de reb. Imp. R. Germ.* L. I. p. m. 5. Quae cum ita sint, Henrici imperium quidem ad tempus vigiuisse summum, nemo negabit. Sed quis est, qui modum, quo illud imperium ad tempus obtinuerit, dicat iustum? Et quod si prouinciarum Duces, sive gubernatores illarum, in chronicis appellantur *Duces militum Regis*; huiusmodi verba ex varianditimonis affectione scriptorum eius aetatis venire, IDEM laudatus l. c. sibi persuasum habet Verportennius, quod quidem exinde cupit probare, quod milites Regis a scriptori-*

bus illius temporis *nobiles vasalli Regis* frequentissime appellati fuerint. O! Scapham Scapham appellantur. Vnde in quodam fundationis diplomate antiquissimo apud LVGDEGARIVM LYCERNATVM de se ipse aliter dicere non potuit Dux Stueviae, ac: *Ego Wighardus et frater meus Rupertus DVX MILITVM Regis Ludewichi.* Quod denique Verportennius suae opinionis argumentum ex Codice Sac. Sum. XV. 4. sumerit, parum laudamus.

4) Conf. III. STRVBEN. *Nelenstuden* P. III. p. 1. Item *MVRATORI* *Geschichte Italiens* P. III. ad an. 598. Neque inutile esse videtur huc verba transcribere recentioris cuiusdam scriptoris NIC. CVSANI, Cardinalis, ad Sigismundum Imp. et ad Concil. Bas. Lib. III. c. 23. vbi Ottonis I. et II. tempora ita describit: *Ordinabantur etiam tunc Principes, Duces et Comes constitui debere tanquam officia publica imperiali iussu habentes, ad nutum remobilis: rationem sui ministerii aetario publico reddentes etc.*

5) Vid. MAEILLON. *de re diplom.* Lib. III. c. 1. §. 6. Et ECCARD. *Franc. orient.* T. II. L. 3. §. 75. p. 485.

6) Ita ex LÜNIG. *specul. Eccles.* P. II. p. 916. patet, Ottonem IV. Imp. in solemnibus curia an. 1208. ad quaestionem: *num quis sine regia licentia et auctoritate nonum possit instituire tulmenum?* respondisse: *quod nullo modo hoc fieri possit, vel debent, et si factum fuerit, irritum sit et inane.*

etsi saepissime accidit, ut imperii feoda atque Ducatus in eiusdem familiae filios continuo transferrentur; tamen nondum fuerunt hereditaria. 7) At enim, factum est, ut Seculo X. insolentius, ac praeter consuetudinem quam maxime accidere videretur, si filius ab huiusmodi successione in publicum patris archiosficium, aut filius Comitis a successione in comitatum a patre administratum, excluderetur. Denique hi regis ministeriales praeter ea, quae beneficii nomine tuebantur, bona, etiam alia satis ampla in patrimonio habuerunt, quos igitur hac ratione potentissimos imperii ordines ut Rex sibi amicos, coniunctosque quam maxime redderet; omnem nauavit operam. Id quod qua ratione melius fieri potuit, quam venia ista in officium patris succedendi filius concessa? Quae quum ita sint, vna cum patrimonio, iure hereditatis, continua successio liberis tandem cessit, magis magisque stabilita, crescente eorum sub Henrico IV. et Ottone IV. arrogantia, 8) quippe cui frenum si iniicere tentasset Imperator; fluctibus ciuilibus locum omnino fecisset. Quod quidem ius modo succedendi hereditario, pari ratione in Italia ad feminas *MVRATORIO* auctore 9) est translatum. Et factum hoc modo est, ut minus sibi timendam putarent Regis indignationem, quia iam nulla alia ratione iure hereditatis priuari poterant, nisi communi Principum sus-

B 3

fra-

7) Vid. *MASCOVII Comment. de reb. Imp. R. Germ.* p. m. 265. Valuit ita etiam num sub Henrico II. Imp. id, quod iam in *Capitulare Caroli Calui de an. 877. tit. 54. cap. 9.* in *BALVZ. Capitul. T. II. p. 525.* legitur hisce verbis: *et pro hoc nullus irascatur, si eandem comitatum alteri, cui nobis placuerit, dederimus, quam illi, qui eum haecenus praenidit. Similiter et de Vasallis nostris faciendam est.* Quicumque itaque a continua Ducum successione ad ius successione hereditarium argumentatur, turpiter omnino errat, nisi suae sententiae veritatem ex literis fun-

ditionis, aut ex aliis diplomatibus, fide dignis, demonstrare valeat. Ita enim constat, ex Augustissima Austriae familia per seculum, et quod excurrit, nos habuisse Imperatores, quis vero exinde confirmet iure hereditario tenere claus Imperii *FRANCISCVM* inuictissimum Imperatorem?

8) Vid. *TH. BERGERI, Tab. Synchr. hist. ecclol. XXII. art. 2. n. b.*

9) *In der Geschichte von Italien P. VI. ad an. 1070.*

fragio durch das Fürstenrecht. Iam vero constat Principes eo aegrius consensisse in talem iuris priuationem, quo arctiori societatis, ob mutuam sui defensionem contractae, vinculo inter sese continebantur.

CAP. II

DE. VESTIGIIS. SUPERIORITATIS. TERRITORIALIS
EIVS. QVE. ORIGINE

§. I.

Reipublicae Germanicae tempore interregni M. facies.

Quia inter superioris, primaeque nobilitatis ordines antiquitus numerantur, eos proprias possedisse terras ea conditione ac lege, ut nullius potestati amplius essent subiectae, historiae germanicae peritissimus STRUVENIVS multis exemplis docet. 1) Et quis est, qui dubitet, inter spolia maxime opima, clarissimasque praedas, magnas prouinciarum partes ad summos militum praefectos atque Duces etiam hereditatis proprietatisque iure peruenisse? Quibus tandem nouorum agrorum in dies maior adiuncta fuit accessio, ita, ut ob amplitudinem in formulam Comitatus a Regibus atque Imperatoribus saepe redigerentur. Et quis est recentioris historiae adeo imperitus, qui nesciat, Henricum Leonem tantam habuisse auitam hereditatem, ut post tristitia eius fata, ad dignitatem ducalem ipsa tandem euheretur? 2) Cui tantae Ducum potentiae atque auctoritati, ex possessionibus pro

§. I. 1) In *Nebenstunden* P. IV p. 62. IDEM in *observat. iur. et Hist. Germ.* p. 59.

2) Allodium enim nullam fidelitatis legem praescriptam habet; ideoque tantum abest, ut illud a Friderico I. possideret admi Henrico Leoni an. 1180. infelici, teste ALBERTO

STAD. ad d. an. et CHRONIC. LUNEB. apud LEIBNIT. *rer. Brunsv.* ad an. 1180. T. III. p. 174.; ut potius ex illius Henrici Leonis reliquis bonis atque allodiis Friderico II. Imp. an. 1235. Ducatus Brunsvic. et Lüneburg. fuisset institutus.

propriis natae, nunc videbatur nihil amplius deficere, quam superioritas territorialis etiam in Generalatibus, seu imperii feodis. Quam quidem videamus quaeso, qua ratione fuerint imperii ordines consecuti. Imperium inter et ordines siue Principes, perpetuam fere intercessisse luctam eo potissimum tempore, quod interregnum M. vulgo dicitur, maximam, relatum legimus. Otto IV. in diplomate an. MCCIX. *seditionem temporis et intranquillitatem patriae iam commemorat*, 3) et Fridericus II. *de longa imperii perturbatione* suae aetatis etiam queritur, *qua multae abusiones inoleuerint*. 4) Profecto imperium nostrum germanicum post Guilielmi Bataui obitum, si paullo liberius loqui licet, intermortuum quasi fuisse, certe animam egisse, eleganter docuit, quem saepe laudauimus STRVBENIVS. 5) Cocceique atque Ludewigii, magnorum olim nominum, sententiam satis refutauit. Enim vero omnes imperii germanici ordines, id temporis legibus fere omnibus soluti, ac potentia inter se pares, mutuis dissidiis funestisque bellis patriam ita dilacerarunt, atque in ea penitus vastanda ita occupati fuisse videbantur, vt nec legum, nec iustitiae vllum constaret exemplum, quod vitam ciuilem sanam, beneque constitutam, qualis secundum iuris publici vniuersalis principia requiritur, indicaret. Ecquis est, qui dubitet, mortem omnino ciuilem, anarchiam, siue regni interuallum, ibi esse, vbi ciuitas morbo laborat adeo funesto, vt imperans imploratus, summae eius imbecillitati aut nec possit, aut nec velit succurrere, hoc modo cuiuis esse licitum, suae ipsius causae agere iudicem, primo vnitionis pacto hac ratione prorsus dissoluto. Statim enim concidit omne imperii alicuius fundamentum, simul ac idea relata

3) Vid. VAL. FERD. de GVDENI Codex Diplom. p. 417.

4) An. 1220. apud all. GVDENVM l. c. p. 469.

5) In Nebenstunden T. IV. vom Ursprung der Landesoberei.

lata maiestatis et populi obscuratur quasi, atque euanescit. Iam vero inter doctissimos fuit diu multumque haec quaestio agitata, num interregnum magnum, vi aiunt, sit suscitandum quasi, ac statuendum, an sepeliendum, profusque tollendum? At enim vero, si quid est in nobis iudicii, negari omnino non potest, tempore Guilielmi Bataui morbum iam penitus inclusum quasi in venis atque visceribus Germaniae resedisse, et tandem latius obscure serpentem, totum quasi corpus occupasse. Quotquot fuerunt, armis debellare alios flagrarunt, et factum est omnino, vt ne vltimae quidem sortis hominum conspiratione et periculo respublica Germanorum careret. Non potest quidem hora ipsa, et dies indicari, qua imperium Germanicum coeperit eiusmodi grauissimo morbo laborare; re ipsa tamen satis superque constat, crebris hinc hostilibus inuasionibus ac turbis in terris mediatis, sine generalatibus, saepissime obortis, comites tam ex foris, ab Imperatore ipsis designatis, esse expulsos, quam cum reliquis cuiusuis mediatae prouinciae Ordinibus reluctantibus, esse sub potestatem Ducum redactos, denictosque. Qui vero vt sese ab omnibus hostium insultibus tutos redderent, e re sua esse duxerunt, cum Ducibus pacta inire, atque hoc modo id consecuti sunt, vt Ordinum prouincialium iuribus atque priuilegiis ornati discederent; et hinc a foro isto, vbi comparere debent eiusmodi Ordines feudorumque possessores, Ducibus morem gerentes, nomen atque ortum traxerunt *Schrieffassii*, quibus suffragia etiamnum licet in comitiis prouincialibus viritim ferre, quo iure ac priuilegio *Amtassii*, quorum origo est recentior, minus fruuntur. 6)

At enim, mirum videri posset cuiquam quaerenti, quomodo talis subactio fieri potuerit? Is vero non amplius mirabitur, si considerauerit, publicas imperii *Curias* iamiam exoleuisse, *curas* que

6) Vid. LEYSERII dissert. de *Lanassur*, de *Schrieffassii* et *Amtassii*.

que ac villas regias, in quibus imperatorum aula ad tempus habebatur, quam plurimas a reliquis domanialibus ita fuisse diffractas, atque alienatas, ut hanc etiam ob causam Ludouicus Bavarus in terris, hereditate acceptis, sedem figere primus esset coactus. 7) Huc quoque accedit, quod, quum ad regendos continendosque in officio diuersorum populorum animos aut minus acriter intenti essent, aut parum commode peragrarere prouincias possent Imperatores, cuiusuis territorii ducalis s. Generalatus incolae siue sponte sua, siue necessitate quadam adducti, nulla re magis sibi consultum iri putarent, quam si sese cum bonis suis Ducibus subiicerent. Quae quum ita sint, videri quidem posset, superioritas territorialis penes Duces fuisse, et re vera omnino fuit, etsi non nomine ipso. 8) Etenim superioritatis territorialis nomen re ipsa est recentius, ab initio regalium, supremi domini, sublimis iuris imperii, aliisque denominationibus, in tabulis publicis fuit expressa, nec omnibus istis summis iuribus ac priuilegiis, quibus hodie splendet, simul ac vbique fuit coniuncta, quae nimirum singulari atque in vnum magis, quam in alterum prouinciae imperatoris gratiae debentur.

§. II.

Rudolpho I. Imperatore electo, pax sequitur.

Quemadmodum omnium rerum certus est euentus, sunt denique certi fines; ita etiam post tot tantasque tempestates dulcissimam vitae tranquillitatem pacemque omnes flagitare atque redu-

7) Conf. REVERI *Annales* d. a. 1344. Et altera causa quare sedem figere coactus fuerit Ludouicus Bavarus, fuisse videtur Pontifex Romanus.

8) Praeclara itaque sunt verba HONTHE-
MII in *Hist. Trev.* T. I. p. 824. ita scriben-

tis: *significatione iustitiarum altarum tunc sc. Sec. XIII. intendebatur in eam potestatem seu superioritatem, quae deinde territorialis enasit, et appellata est.* Creuit nimirum ordinum Imperii superioritas territorialis occulto, velut arbor, aeuo.

reducere coeperunt. Quo pacto factum est, vt Rudolphus I. Habsburgicus comes, exclusis reliquorum ordinum suffragiis, in conuentu Francofurti ad Moenum, a Moguntino, more antiquo, indicto 1) a Ducibus crearetur imperator, qui id, quod Henricus VI. an. mxcv. in mente iam voluerat, 2) perfecisse, certe incepisse videtur. 3) Temporis enim euentus satis docuit; potestatem legislatariam et iudiciariam, siue regalia immanentia et transeuntia ordinum imperii esse a Rudolpho I. confirmata. 4) Ex quo etiam coepit consensus Electorum ad concedenda imperii feuda vsu venire, 5) et maiorum feodorum infeudatio fieri modus acquirendi superioritatem territorialem, quae cum hereditatis iure, etsi inde vsque ab vltimis temporibus repetitis memoriam, de iure nondum fuit coniuncta. Tandem vel ipsa iura, turbulenta ista tempestate, ante Rudolphi I. aetatem iam vsurpata,

§. II. 1) Vid. LERMANNI *Chrou. Spir.* Lib. V. c. 104. p. 551.

2) Conf. CAR. FERD. HOMMELII V. Conf. et Am. *Oblectam. Iur. Feod. obseruat.* 14 §. 3.

3) Quam in rem, memoratu digna omnino sunt verba ALBERTI Argentini, quae ex FLEFFINGERI ad *Vitr.* T. I. p. m. 161. huc transcribere liceat: *Dux autem Suanariorum, qui clarissimam uxorem suam ex Patre, Duce Brabantiae et ex matre de Hollandia natam, ob falsam adulterii suspicionem decolonerat, pater post Ludonici IV. principis conuocans Burgunonum de Norimberg praesentem, et qui et ipsius Rudolphi exitit consobrinus, ait illi: Si Rudolphus praefatus promoueretur in Regem, quomodo essem ob eius lascione securus? Haberet aliquam filiam, quam mihi daret in uxorem? et illo afferente, quod Rudolphus sex haberet filias, et de danda sibi una sub omnium honorum suarum hypotheca, Duci canente, Dux annuit Moguntino. Quod audientes Dux Saxoniae et Marchio Brandenburgi qui et ipsi non habebant ux-*

res, receptis cautionibus de danda sibi Rudolphi filia, similiter consenserunt. Et exinde fertur vetus Curiae Stylus, vt Principes ab Imperatore Obseine appellentur.

4) Conf. omnino CHRON. COLMAR. ad an. 1273. P. 39. P. II. Collect. VRESTIS. *Electores*, ita sonant verba, *vobis significat, quod si volueritis filias vestras nuptui dare talibus dominis, in Regem vos eligent Romanorum. Qui sc. Rudolphus I. respondit: haec et QUAEVNCVQVE ALIA IMPLEBO.* Habes itaque responsum, quae ad omnem rem omnino lucem quasi adfert. Quare etiam ab acutissimis Principibus id obtinuit comes, quod frustra tunc reges, nimirum Alphonsus et Ottocarus affecerant. Vid. L. F. DE SEVIZ de memorabilibus in *Elect. Rudolphi I.* (diss. Götting. 1750. habita.)

5) Exemplum huius rei notatu dignum legitur apud MARTENIVM in *Theat. Anecd.* Tom. I. p. 1132. 1161. 1190. Add. quodque FLEFFINGERVS ad *Vitr.* I. 162.

pata, omnisque regalium vsus, ex pactis, cum imperatore initis, ita sunt Ordinibus concessa, vt etiamnum nullo modo possint in litem vocari, quia iam acta transacta sunt omnia in Capitulationibus Caroli V. vsque ad nostra tempora, atque in primis in Instrumento Pacis Vestfalicae Art. VIII. §. 2. hisce verbis: *Omnes et singuli Electores Principes et Status Imperii Romani in antiquis suis iuribus, praerogatiuis, libertate, priuilegiis, LIBERO IURIS TERRITORIALIS TAM IN ECCLESIASTICIS QVAM POLITICIS exercitio, ditionibus, regalibus, horumque omnium possessione, vigore transactionis ita stabiliti firmitaque sunt, vt a nullo vnquam sub quocunq; praetextu de facto turbari possint, vel debeant.* 6) Quibus etiam respondet Capitulatio FRANCISCI I. Imperatoris Art. I. §. 9. et Art. XV.

6) Ita et delegatis praeiis officiis publicis iudicialibus factae demum sunt propriae dignitates, ita vt hodie omnis origo titulorum

Principum explicanda sit ex officiis et dignitatibus regni, nec non praefens confessus in Comitibus exinde possit illustrari.

P A R S. II
 DE. SVCCESIONE. PRINCIPVM
 IN. FEODA. IMPERII. CVM. SVPERIO-
 RITATE. TERRITORIALI

§. I.

Feuda imperii diuidi inter liberos solebant.

Ex quo feoda facta sunt hereditaria, atque licuit imperii Ordinibus ista, iure superioritatis territorialis, cum securitate atque tranquillitate possidere; mos inualuit, iure hereditatis ea inter liberos singulos distribuere. 1) Obtinuit autem talis nonnunquam communio, vt natu maximus communi omnium nomine regimini praecesset, atque vnum saltem in comitiis imperii suffragium ferret, cuiusmodi regiminis exemplum per XX. annos Ernestus, Saxoniae Elector exhibuit. 2) Nonnunquam regimen ita fuit comparatum, vt fratres vices alternarent, vti Fridericus Bellicosus atque Guilielmus: aut, vt plurimum, aequis portionibus factis, istud inter sese diuiderent, vnde tot territoria mixta atque Principatus, quot sedes Principum delectae sunt, oriebantur, id quod exempla docent Ducum Saxoniae, Hassiae, Brunsvicensisque ac Megapolitani Ducatus etc.

Quae

§. I. 1) Conf STERONIS *Annales* ad an. 1260. nec non TRITHEMII *Chron. Hirsang.* ad an. 1285.

2) Auctore IO. SEE MÜLLERO *Annal. Spx.* sub an. 1485.

Quae quidem suffragia quum essent personalia; his potissimum diuisionibus factum est, vt numerus suffragiorum tunc temporis adeo mirum in modum cresceret. 3) Sic constat, post cladem Henrici Leonis, magnum potentemque Saxoniae Generalatum a Friderico I. in VII. Ducatus fuisse distributum, 4) ita vt Saxoniae Ducatus praecipue sic dictus, agro saltem constaret Vitebergensi Lauenburgensique, quas duas portiones Bernhaldi, comitis Afcaniae, nepotes 5) ita inter sese diuiserunt, vt Albertus II. Electoratum Vitebergensem, Ioannes Ducatum Lauenburgensem acciperet, saluo vtriusque suffragio Electorali communi, quod Carolus IV. Imp. postea terrae Vitebergensi an. MCCCLVI. proprium fecit.

§. II.

Introducitur Primogenitura.

Feuda imperii vero eorumque potentia atque auctoritas quum huiusmodi diuisionibus regiminis, quod facile creditu est, adeo mirum in modum debilitarentur, vt ad parandam pacem ac salutem subiectorum publicam haud satis potentes essent principes; singularis Imperatorum gratia fuit, singulareque priuilegium, vt linealis quaedam primigenii successio introduceretur, quo fortiores essent ad Principatum suum coniunctis viribus tuendum. Quale nimirum ius Fridericus I. Imperator videtur in diplomate concessisse, cum an. M. D. LVI. Austriam ex Marca

C 3

antea

3) Hodie vero non amplius conceduntur suffragia personalia sed illa iam de an. 1582. feudo immediato eiusque territorio inhaerent veluti realia. Vid. III. PÜTTERI *Staatsverand. des Teutsch. Reichs* p. m. 297. Et GOTTF. DAN. HOFFMANNI *Dissert.*

de suffragiis, quae Electores in collegio Principum habere possulant.

CONF. ALBERTVS *Stadens* ad an. 1180 p. 294.

5) Vid. MÜBNERI *Genral. Tab.* 152.

antea Bauarica ad Ducatus splendorem eueheret. 1) Neque minus constat, Maximilianum I. Imperatorem in Curia Wormatiensi Domum Württembergicam ex comitatu in Ducatum an. m. cccc. xcv. extollentem, ius primogeniturae, quod Eberhardus I. et II. iam an. m. cccc. xcti. pacto inter sese constituerant, per privilegium singulare eis denuo confirmasse? 2) antea autem a Carolo IV. Imp. in Aurea Bulla c. xxiv. in Electoratibus secularibus primogenituram, cuius successio lege imperii nitens, legitima *κατ' ἐξοχήν* dicitur, 3) esse stabilim, quis est, qui ignoret? Quod vero quum caeteri principes sapientissimo consilio atque e re sua maxime constitutum viderent; pari modo ad primogenituram in familiis suis per pacta introducendam animum applicarunt: 4) quae tamen, ut valorem haberet, agnatorum, eorumque, quorum interest, omnium consensu, et in primis Imperatoris, veluti domini directi confirmatione niti, ut infra pluribus demonstrabimus, omnino debebat. De primogenitura vero testamentaria si Doctores loquuntur, hac distinctione minus opus esse videtur; id quod ex sequenti paragrapho patebit.

§. III.

De iis, quae primogenituram validam reddant, requisitis.

Ius primogeniturae non agnatorum omniumque eorum, quorum interest, solum, sed domini directi etiam consensu niti debet. Sunt quidem, qui imperatoris confirmationem necessariam

§. II. 1) *Otto Frisingens. de gestis Fridericus I. Lib. II. c. XXXI. pag. 473.*

2) *Diploma Imperatoris extat in IO. IAC. MOSERI Teutschen Staats- Rechte, T. XIII, pag. 224.*

3) *Qualis in primis Rudolpho II. Saxoniae*

Electori data est specialis aurea Bulla Saxonica vulgo dicta a Carolo IV. Metis d. an. 1357.

4) *De pluribus huiusmodi in Germania pactis exempli gratia Comitum Holfariae an. 1390. ser. Domus Brunf. an. 1535. aliorumque, euolvas quaeso GOLDASTUM de Maximatv Lib. II. Cap. XVII.*

riam esse negent, inter quos saltem MOSERVM, 1) LVDEWIGIVM, 2) TITIVMque 3) nominasse iuabit; sed praeter multos alios ITTERVS, 4) PFEFFINGERVS, 5) SPRINGSFELDIVS, 6) non sine magna probabilitate contrariam defendunt sententiam. Rem liceat nobis altius repetere. Ob utilitatem quidem domini ipsius directi, minus necessaria esse eius confirmatio videtur: nam ratio ista, quae plerumque reddi solet, nimirum vt Imperator Ordines atque ciues ad imperium tuendum satis potentes habeat, omnino est ieiuna, quae propterea potius requiritur, quo tutius constantiusque Vasalli descendentes successione ius, pactis constitutum, obtineant. 7) Etenim liberi, ius in feudum succedendi a primo acquirente, non vero a patre adepti, cogi non possunt, tanquam heredes, facta patris praestare; sed eis potius licet, aequalem semper ad successionem in feudum admissionem petere, nisi iam primogenitura tanquam lex sempiterna fuerit ab Imperatore confirmata. Porro agnatorum et simultance inuestitorum iura quum non pendeant a domini, vel legislatoris arbitrio; sequitur, vt successio pacto feodi primi acquiritoris siue beneficio, quod dicunt, *communis manus*, et conuentione quaesita, neque a solo domino directo, neque a solo Vasallo possit agnatis inuitis adimi. 8) Quare ius primogeniturae in testamento principis alicuius constitutum; fideicommissi speciem saltem habeat, necesse est, et quo minus hoc etiam a descendentes eludatur; omnes

§ III. 1) In Teutschen Staats-Recht P. XIII. Cap. 64. §. 7. 8. P. 477.

2) In Comment. ad Anr. Bull. P. II. ad Tit. XXV. not. bb.

3) In Specimine Iur. Publ. Lib. IV. Cap. IV. §. 21. et 24.

4) De feodis Imperii Cap. XII. §. II. pag. 630.

5) ad Vitriarium ill. str. Lib. III. Tit. XX. §. 40. n. a.

6) de Apomagio Cap. V. n. 59.

7) BESTIVS de pactis et statutis familiar. illustr. Cap. X. §. 52.

8) II. Feud. XXXIX. Vid. etiam b. 10. GODOFR. BAVERI dissert. de Consolidat. temporar. §. XXXIV. et XXXVI.

omnes, quorum interest, debent simul cum domino directo, consensum suum largiri. Id quod ut exemplo quodam illustretur; Iohannis Georgii, Ducis Saxon. Isenacensis testamentum an. m. dc. lxxxv. factum 9) atque a Leopoldo I. Imperatore confirmatum, apud LVDOLFVM videre licet. 10) Numne exinde patet, huiusmodi dispositionem patris magis esse pactum domus, quam testamentum? quod cum Germanorum moribus eo magis conuenire videtur, quo certius est, eis pacta familiae potius, quam Romanorum testamenta cognita, solitaque fuisse. Adeoque primogenitura est vel *legitima*, vel *pactitia*, propterea ab Imperatore confirmanda, quod domino inuito subtrahi Vasallus nequit. 11) Exinde quoque sequitur, ut si quis princeps primogenituram in feudo, eoque in territorio clauso alterius sito, stabilire velit; praeter domini directi, domini territorialis consensum necesse quoque habeat. Nam etsi Apanagium in terris e. g. Saxonis aliisque huiusmodi clausis, seruitutis quandam speciem habeat, quam vulgo *Auszug* in Saxonia nominant; seruitus tamen huiusmodi ad onera realia non refertur, nisi a iudice rei sitae fuerit primogeniturae introductio confirmata. 12) At vero nec hoc silentio penitus est praetereundum, quod in introducenda primogenitura praeter agnatorum consensum imperatorisque confirmationem placita interdum Ordinum Prouincialium non negligenda videantur, quos vero ob instituti vtilitatem nunquam consensum suum esse retracturos, credibile omnino est, quid?

9) MÜLLERO auctore *Annal. Sax.* ad an. 1685.

10) in *Abend.* n. VI. p. 219. *de introd. iur. primogen.* vbi Fasc. II. acta introd. Dome Ser. Saxo-Gothana et Fasc. V. n. II. p. 155. acta introd. in famil. ser. Ducum Holfatae exhibentur.

11) *Arg. II. Feud. IV.* Et quia intra annum et diem renovatio feudi peti debet; eo ipso iam tacite petur domini directi approbatio.

12) Vid. IO. HEN. BERGERI *Oeconomia iuris*, Lib. II. Tit. III. *de Seruitute* §. 1. not. 2. pag. m. 299.

quid? quod exemplis constat in diiudicandis de successione controuersis Ordines Prouinciales, prout hoc eis tempore ortae primogeniturae fuerat reseruatum, iudicium suum interponere posse. 13) Cuiusmodi generis sunt exempla Ducatus Brunsvicensis et Lüneburgensis, in quem Magnus, Dux, primogenituram an. M.CCC.LVII. introduxit, atque Holsatiae exemplum, notatu in primis dignum, apud RANZOVIUM. 14)

§. IV.

De iure Primigenii dubio.

Primogenitura igitur introducta, atque ab omnibus agnatis et domino directo confirmata; primigenius iure proprio atque quaesito iam ab ipso natiuitatis momento solus in feudum succedit, licet ante, quam istud acceptum esset, natus fuerit: quia in successione tempus mortis, non vero feodi acquisiti, quod etiam cum liberis antea natis, ex concedentis, et acquirentis consilio communicatur, considerandum est. 1) Natis autem gemellis, neque satis accurate obseruato, qui prior editus fuerit, momento, quae posterior; vtrumque pro indiuiso in feudum imperii succedere, et ex horum liberis qui primo fuerit procreatus, cum primogeniturae ius sibi posse tribuere SIGELIVS affirmat. 2) Cuius vero sententiam rem haud tetigisse, quisque intelli-

D

13) Vid. HOFFMANNI *Sammlung unge-
drucker Nachrichten* P. I. pag. 190.

14) HENRICVS RANZOVIUS in *Cher-
son. Cimbr.* apud WESPHALEN *Res. Cimbr.*
T. I. p. 5. de Holsatiae Ordinibus Prouin-
cialibus ita loquitur: *liberam horum Ducu-
catuum statum ex Regum et Principum suorum
filiis, quemque velint, eligendi potestatem ha-
bent. Quod privilegium specialiter quodam Chri-
stiani I. beneficio promulgatum ipsis est, cum*

*post obitum Ducis Adolphi, comitis Holsatensis,
ac Schwabenburgensis annuuli ipsius, sine here-
ditibus extincti, in Ducem electus a Prouinciali-
bus confirmaretur.*

§. IV. 1) Vid. AVREA BVLLA Tit. VII.
§. 2.

2) IO. GOTTL. SIGELIVS in *Libro, de
principiis iuris feudalis* Cap. XII. §. XXVIII.
p. m. 193.

telliget. Etenim regiminis consortium, et diarchia, certe ad tempus, hoc modo oriretur, quae tamen, nisi fuerit pacto fundamentali concessa, cuius principatui mortem infert civilem, planeque fugienda videtur. Quare gemellis e pueris egressis, factisque sui iuris, obligationis nimirum et imputationis capacibus, per sortem ius primogeniturae assignetur, neque Imperatoris arbitrium demum expectandum videatur, quia ius primogeniturae, iure iam stabilitum, immutari nequit.

§. V.

Qua lege atque conditione primigenius succedit, eadem quoque obstrictus diiudicatur.

Successio feodalis est iuris acquisitio, quod defunctus Vassallus ex pacto primo acquirentis in feodo habuit. Eiusmodi ius consecutus dicitur *successor feodalis*. Atque ex legis iussu ac voluntate secundum normam, in pacto primi acquirentis praescriptam, successionis iura obtinens, *legitime* in feodum succedit; ideoque primigenium in vniuersum patris defuncti ius succedere, pariter ac in omnia iura aerarii, quibus facile perspiciet, et vt alius defuncti successor priuatus de iure civili; ita etiam principem successorem obligatum esse ad omnia onera, quae territorio realiter inhaerent, subeunda. Iam vero ex iure *publico* vniuersali civili quum heres in vniuersum defuncti ius succedat, quoad ea saltem, quae a defuncto eiusque beneficio accepit, dubium videri cupiam posset, an princeps patris defuncti successor creditoribus Camerae debitum reddere, nomenque patris ac fidem liberare teneatur; sed primo non facile accidet, vt aliquis princeps nominis et gloriae avitae adeo negligens reperiatur, qui aes alienum a patre haud temere in rem suam contractum soluere recuset, deinde obligatus omnino est, vbi in feodum atque allodium siue patri-

patrimonium priuatum indiuidua obtinet successio. Quibus rebus positis, omnia territorio annexa, cuius generis sunt palatiorum inuentaria, instrumenta belli, bibliothecae publicae, thesauri, ornamenta, aliaque ad solum primigenium pertinent.

§. VI.

Modus succedendi iure primogeniturae.

Primogenitura siue sit legitima, siue pactitia, quae ipsa simultanea investitura est, quum a natiuitate potius, quam a morte patris pendeat, per §. III. prouti hoc in AVR. BVLLA 1) de Electoribus est dispositum, fieri non potest, quin etiam ante patrem decedentis primigenii filius succedat. 2) Pro regula enim hoc notandum est: Vbicunque primogenitura est stabilita, ibi ipso iure linealis successio valeat, ac patruus a primigenii filio, primo loco nato, semper excludatur. Primogenio autem sine prole decedente, secunda linea, cuius nimirum caput frater est, cum suis posteris, et hac linea extincta, frater, tertiae lineae caput, succedit. Quodsi vero nullus frater, nec ullus supersit ab eo descendens; ad patruum defuncti recurritur, eiusque primigenium, et ita pari ratione secundum lineae propinquitatem successio in infinitum procedit, quae quo iunior est ista propinquitas, et quo longius stipes, uti vulgo dicitur, communis, a quo descendit, abest, eo remotior est.

§. VII.

Qua conditione primigenius iuris sui impotens fiat, disquiritur.

Quotiescunque primigenius tali laborat vitió, ut successiois impotens pro mortuo sit habendus, qualis scilicet est surdus,

D 2

§. VI. 1) Cap. VII. §. 2.

2) Vid. 10. GVIL. ITTER. de fendis Imperii Cap. XII. u. 23. Et ARNOLD. EN-

GELERECHT. de successione Electorum extin-
te primogeniturae §. XXXIII.

dus, mutus, coecus, mente captus, atque furiosus; a successione iure meritoque arectur. 1) Etenim ea lege atque conditione feuda vasallo conceduntur, vt seruitia praestet, quae vero quum praestare ea propter, quae diximus, vitia, minus possit, ad eius descendentes transferendum omnino est feodum. 2) Id quod in AVREA BVLLA 3) differtis edicitur verbis: *Primogenito soli ius et dominium competit in Electoratibus, nisi forsan mente captus, fatuus, seu alterius famosi et notabilis defectus existat, propter quem non debeat, seu non possit hominibus principari; in quo casu inhibita ei successione secundogenitum - - volumus successurum.* Quae quidem Aur. Bullae verba, etsi Electores tantum respiciunt; tamen nihil obstat, quo minus possint ob parem rationem ad Principatus quam commodissime applicari. 4) Id quod vero non extendendum ad eos videtur, qui post feodi successione, feudi etiam Maioratus successione consecuti, talibus vitis laborare incipiant. 5) Caeterum omnia ex domini directi arbitrio pendent, qui eiusmodi impotentibus seruiendi gratiam facere potest. 6)

§. VIII.

Renuntiatio iuris primogeniturae est personalissima.

Primigenius quum lege succedat, iurium renuntiatio seu, vt verbis in iure feudali receptis loquamur, *refutatio feodi* a principe hereditario facta, tantum abest, vt filium eius primigenium tangat, vt potius abdicatio talis sit personalissima, quia ius primoge-

§. VII. 1) Arg. I. Feud. VI. §. 2.

2) Conf. IUS PROVINCIALE Lib. I. Art. IV. quod in eo etiam consentit, vt seruiturum incapaces a successione feudali repellantur. Sed ad dies vitae accipere debent ex feodo alimenta; ideoque pro aere alieno feudi habentur.

3) Cap. XXIV. §. 3. Add. et LIMNAEVS ad Aur. Bull. c. VII. §. 2. obseru. II. et LVDEWIG. Comm. ad A. B. p. 477. seq.

4) Conf. III. IAC. GAER. WOLFFII Elem. Iur. feud. cap. XX. §. 22. p. m. 249.

5) Vid. II. Feud. XXXVI.

6) Arg. I. Feud. XXIV.

mogeniturae adeo firmis nititur fundamentis, vt nemini invito, ne a superiori quidem, possit auferri. Putet vero quispiam non facile accidere, vt de iure suo aliquis libens cedat; attamen Ioannem Alchimistam, principem hereditarium, vitae priuatae tranquillitatem regiminis curis anteponentem, nulla subolis spe, Friderico II. fratri minori sponte sua cessisse ius in Electoratum Brandenburgicum succedendi, memoriae traditum est. Nullus enim principum heres esse defuncti patris inuitus cogitur, neque e contrario a iure in feoda imperii succedendi, primigenius potest a patre exheredari. 1) Hac nimirum in causa obseruandum est, quod ex lege competit, id ex alieno non amplius pendere arbitrio, primigenium vero quum constet, ius successionis non patris beneficio, sed pactis, Maiorumque prouidentia acceptum tenere; sequitur omnino, vt idem iuri heredis, minus consentientis, nihil detrudere, neque istud ad extraneum quemcunque transferre possit. Id quod quemadmodum iam generalia iuris ciuilibus principia, ita etiam exempla ipsa comprobant.

§. IX.

De Apanagio et Paragio.

Liberi, post primigenium nati, successionis expertes, alimenta siue *apanagium* compensationis loco pro dignitate sua 1) accipiunt, quae scilicet est parata pecunia, quam primigenius, vel qui de linea eius superioritatis territorialis compos factus est, fratribus, eorumque familiae soluere debet, 2) cuius summa plerumque iam pactis Domus vt e. g. Saxonicae et Brandenburgicae etc. definita, ex aerario soluenda est, 3) etiam si apanagiatus

D 3

satis

§. VIII. 1) Vid. ALVDOLF de *introd. iuris primogenit.* Part. Spec. §. L n. 9.

§. IX. 1) Vid. NIC. BESTIUS de *pactis et statutis famil. illustr.* Cap. VIII. §. 23.

2) SAM. STRYCKII *Exam. Iur. Feudalis* pag. 204.

3) TIRAQVILLVS de *iure primogen. qu.* 4. n. 33.

fatis lautum habeat peculium, unde vivere possit. Exinde simul efficitur hoc, ut nulla inofficiosa testamenti querela in imperii feodis locum habeat. Quodsi vero summa ista, nullis familiae pactis fuerit determinata, penes primogeniti quidem liberalitatem est, quantum pecuniae largiri velit; quem tamen, si iusto attentior sit ad rem, imperatoris est, ad officium redigere hortando, aut immorigero pro ratione redituum atque dignitate, tantam apanagii summam iniungere soluendam, quanta portio legitima foret, si eam petere liceret. 4) Etenim alimenta ex ipsa naturae lege liberis sunt praebenda, neque a patre in testamento denegari ipsis possunt, quid? quod vel liberis extra matrimonii fines procreatis atque a patre agnitis, quos vulgo naturales dicunt, eadem de causa soluendum est apanagium. 5) Quin imo primigenius et apanagiatus, si fuerint simul inuestiti, ut feudum haberent indiuisum; apanagiatus per inuestituram rei beneficiariae condominium utile in simul impetrauit, quamuis ipsi sit vi pacti a regimine abstinendum. Quae cum ita sint, apanagii summam, conuentione determinatam, veluti surrogatum condominium in re beneficiaria ob communem manum, ut dicunt, competentis, contra quemcunque vindicari posse, quis neget? Quaerat vero quispiam, quid? Si territorium aere alieno adeo sit obstrictum, ut non sit, unde solvatur creditoribus, numne apanagiatus eadem cum creditoribus fata subire, ac pro rata tantummodo participari debet? neutiquam. Nam si apanagium non ad ea pertinet, de quibus potest a debitore disponi; sequitur, ut nec ad massam concursus reici possit, sed ante omnes omnino credi-

4) Vid. MOSESI *Teutscher Staats-Recht* Lib. III. c. 64. §. 16. seq.

5) In primis tamen hoc loco obseruandum videtur, quod apanagium principum cum

TIRAOVELLO l. c. qu. 5. atque cum VASQVIO *de success.* n. 221. 145. nullo modo liceat metui ex l. 5. §. 7. *de agnoscendis et alienatis liberis vel parent.*

creditores apanagiato fit adiudicandum. 6) Ab apanagio differt *paragium*, quippe quod in eo est positum, vt quidam territorii tractus secundo genito in subfeodum a primogenio detur, ad alimenta ex illius redditibus capienda. Subinfeodatur igitur secundo genitus, cui eiusmodi tractus est assignatus, a primogenito, tanquam a domino territorii, penes quem est superioritas territorialis. 7) Nos quidem non ignoramus, non deesse, qui negent, paragiatum superioritati territoriali esse subiectum, id potissimum vrgentes, quod ipsa feodi essentia in fidelitate vasallum inter et dominum directum consistat, quae et inter pares locum inueniat. At enim quam plurima sunt, quae nos impediunt, quo minus ad eorum sententiam accedamus. Primo enim constat ex notionibus iuris publici vniuersalis, vbi voluntates, vt ita dicam, ac vires omnium vnus voluntati ita subiectae esse debent, vt sit omnium in vnum eundemque finem vnio quasi, atque conspiratio, tanquam vnus personae moralis, quae scilicet voluntas maiestas, et quodammodo superioritas territorialis dicitur, ibi nullo modo posse duorum pluriumue voluntates locum habere, id quod tamen re vera esset, si paragiatum minus foret superioritati territoriali subiectum. Quisque enim perspicit, quiduis potius fieri posse, quam vt duo pares semper inter sese consentiant. Atqui ex ipsa ciuitatis notione patet, vniam omnium voluntatem debe-

re

6) Vid. omnino IO. GODOFR. BAVERI *dissert. de primogenitura sine consensu superioris ordinata* §. XXXVIII. resp. WILISCHIO

7) GE. MELCH. de LVDOLF *de introd. iur. primogen.* Patr. Spec. §. XII. n. 17. Est ergo primogenitus fratrum apanagiatorum pater ac paragiatorum iudex, vt vulgo dicitur, competens. Vid. IO. IAC. SCHMAVSII *comp. iur. publ.* Lib. III. c. VI. §. I. It. GODOFR. CHRIST. LEISER. *de praediis in Apanagium concessis* n. 45. Imo ne apanagia-

tos quidem gaudere Austraegarum iure, esse demonstrat GOTTL. GERH. TITIVS *in specimine iur. publ.* Lib. VI. Cap. III. §. 8. Etenim apanagiati principes nullo gaudent statu, vt vulgo dicunt, immediato; quare etiam fieri non potest, quin in prima instantia sub sint iurisdictioni domini territorialis. Nec Ordinationis CAMERAE Imp. verba P. II. Tit. V. §. I. ob stare, sub praesidio WAHLI *dissert. de sententiarum summorum S. R. I. iudiciorum contra principes apanagiatos executione* §. XIV. seqq. bene docuit LERMANNVS,

re vnus voluntati esse subiectam; ergo sequitur sine omni dubitatione id, quod volumus. 8) Deinde accedit alterum argumentum ex iure publico particulari nostri Imperii ductum: per quod iura primogeniturae atque priuilegia tolluntur, id locum habere neququam posse, quippe quae in imperio Germaniae sunt per pacta firmissime constituta. Iam vero haec omnia caderent, si paragiatus superioritati territoriali minus subesset, ergo exinde etiam certum fit, quod nos quidem affirmandum duximus. Id quod satis perspexisse Ioannes Georgius III, Elector Saxoniae videtur, quippe qui, quum Ducatus Martisburgensis, Leucopetrensis, Cizensisque paragi instar dati fuissent filii Georgi I, et quidem hoc consilio, vt superioritatis territorialis iura iudem vna exercerent; summam potestatem cum omni iure sublimi territorii sibi postea vindicaret. 9) Etenim obseruanda est haec regula: iurisdictione in feudum concessa, inferiorem tantum, non autem omnem intelligi L. 34. D. de Reg. Iur.

§. X.

De successione ex Maioratu, Minoratu, et Senioratu.

Quum supra iam extra omnis dubitationis aleam sit positum primogenituram ius esse, in bona defuncti succedendi, soli natu-
maio-

8) Quod quidem argumentum simul contra eos militat, qui contendunt, iuri naturae repugnare ius primogeniturae, simulque naturali cuiusvis patris amori parum respondere, cuius, vt QUINTILIANVS Declamat. V. ait: *par est in omnes liberos, eademque pietas.* At enim certum est, quam quod certissimum, iuris connati principia naturalia ad statum nostrum hypotheticum, vbi salus reipublicae priuatorum singulorum commodis est anteponenda per pacta esse translata. V. HUGO GROTIUS de iure belli et pac. Lib. III c. XX. §. VII. Et iam apud antiquissimos populos

in primis apud Hebraeos primogeniturae vestigia inueniri posse cum elegantia quadam docuit SELDENVS de successione ad L. I. Ebraeorum cap. 5. 6. 7. Et FRIDER. LVDOV. S. R. I. Illustriß. COMES in SOLMS pererud. Dissertat. de Maioratu.

9) In Deductione iur. de an. 1688. apud LÜNIG. in zentschen Reichs-Archiv P. Spec. Cont. II. Abtheil. IV. Absch. 2. pag. 664. Conf. etiam CHR. GOTTL. WABST. Histor. Nachr. vom Churfürstenthum Sachsen pag. 3. §. IV. Sect. I. Cap. II. et seq.

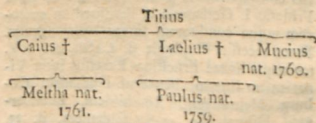
maiori prae fratribus natu mindribus competens, et primigenio mortuo ad filium eius primigenium, nullo autem filio existente, ad collateralem primigenium pro lineae proximitate transiens; oppido facile erit perspectu, inter ius primogeniturae atque maioratus magnum intercedere discrimen. Nam successione ratio, qua sine retractionis iure, gradu propior succedit, cuiuscunque sit lineae, *maioratus* in specie vocatur. 1) Quodsi autem ante omnes descendentes aetate minor succedit, ille successione modus, *minoratus* dicitur, 2) quippe qui haud vituperandus propterea videtur, quod natu maioribus plerumque minus possunt et commodis suis, et dignitati suae consulere. Vbi vero, vti in feodis ambulatoriis, ad solam agnatorum aetatem respicitur, cuiuscunque sint lineae aut gradus, *senioratum* appellant. 3) Quippe qui inter familias Domus Brunsvicensis, et Lüneburgensis, Principumque Anhaltinorum atque aliorum quorundam adhuc obtinet. Oritur Senioris ius quam maxime ex Principatum diuisione, siue sit omnimoda, siue minus. Facta enim diuisione, semper in medio relinquuntur causae communes, totam familiam attingentes, veluti inuestiturae, aliaeque, quae ad splendorem dignitatemque eius faciunt, quae et dirigendae Seniori familiae ea committuntur conditione atque lege, vt pro directorio comoda quaedam praeter reliquos Principes percipiat, vti

E Dux

§ X. 1) Vid. GOLDAST. de *Maioratu* L. II. c. 5.

2) de CRAMER de *Minoratu in familiis illustribus*.

3) Vid. LÜNIG. *corp. iur. feud. Germ. P.* II. p. 372. Qua autem varii illi successione modi distinctis possint cognosci, hancce tabulam ponamus:

Iam vero iure primogeniturae primo succedit Titio, Meltha. iure Senioratus Paulus, iure Maioratus in specie sic dicti Mucius.

Dux senior Seren. Familiae Ernestinae reditus praefecturae Oideslebenfis. 4)

§. XI.

De successione agnatorum atque de iis, quibus via ad successionem de iure est interclusa.

Quicumque primum feodi acquirentem consanguinitate proxima attingunt, iique masculi simultanee in Saxonia coinuestiti, atque ex legitimo matrimonio nati; veri nominantur agnati. Quoniam vero simultanea inuestitura solummodo est iuris Saxonum, minus autem Langobardorum; 1) ideoque ubi illa, extra terras iuris Saxonici, singulari pacto, eoque ab imperatore confirmato, non est stabilita, ibi etiam necessario requiri non posse patet. 2) Quibus positis, sequitur arrogatos, adoptatosque propterea nunquam posse ad successionem in feodum de iure recepto aspirare, 3) quia a sanguine primi feodi acquirentis non proficiuntur. Etenim constat, arrogandi adoptandique ritum originem a Romanis duxisse, apud quos propterea haec consuetudo

4) Conf. Io. SEP. MÜLLERI *Annal. Sax.* p. 477. Nostran quoque sententiam de directorio Senioris familiae confirmant pacta atque statuta ser. familiae ERNESTINAE. Huc enim respicit pactum divisionis d. a. 1435. art. *und welchen Theil etc.* Lineae restitutionis Io. Friderici d. a. 1552. Item Receptus confraternitatis d. a. 1614. 1641. et inter Frideric. I. Gothanum et Bernhardum auctorem atque conductorem lineae Meinungenfis. Porro recessus divisionis d. a. 1681. art. XV. totiusque lineae Ernestinae Recessus inter Viarianensem lineam, Henacens. Gothanum Coburg. Meinungenf. Rönhildens. Eisenbergenf. Hilperhulan. et Saalfeldensem, d. 13. Mart. a. 1696.

§. XI. 1) Neque illam redoleret lex II. *Fend.* 12. Nam simultanee inuestiti iure Lan-

gobardorum sunt, qui feodum quoddam indivisum, et in solidum possident; iure Saxonum autem simultanee inuestiri, quod ad nomen, hodie veri sunt condomini, sed sine possessione. Etenim eorum condominium in beneficium s. feudum commune tam diu quasi quiescit, quam diu Protouassallus cum liberis in viuis adhuc est. Perminent itaque feudi fructus ad Protouassallum, proprietatis autem ad gentem vniuersam.

2) Notandum vero est quod Principi Electori Palatino agnationis ius atque simultanea inuestitura in Palatinatum superiorem expresse concessum sit consummatumque Pace Westphal. Art. IV. §. 5. et 9.

3) Conf. II. *Fend.* 26. §. 4. *ITTE* de *feudis imp.* cap. XIV. et I. G. WOLFFII *Elect.* iur. *Feud.* cap. X. §. VII.

tudo obtinuit, vt liberos in patriam potestatem acciperent. 4) Qui vero ritus ab initio Germanis fuit incognitus. Medio autem aeuo, quum mores Romanorum ac instituta Germanis innotescerent; aliquod etiam adoptionis genus inualuit, quod Romanae quidem adoptioni non admodum dissimile videtur, honoris tamen et religionis potius, quam patriae potestatis obtinendae causa factum est, id quod varii adoptandi ritus per baptismum, vel barba tacta, vel resecta, resecto capillo, per mitram, clypeum, hastam, aliaque arma comprobant. 5) Quodsi quis igitur a principibus imperii Germanici hodie adoptatur, vel arrogatur, ea conditione, vt ius simul succedendi in feodum imperii consequatur; opus est omnium agnatorum consensu, imperatorisque confirmatione; quo vero minus facto, talis adoptatus, vel arrogatus in allodium patris tantum adoptantis succedit. 7) Porro ex notione agnationis efficitur et hoc, quod, quicumque haberi in numero agnatorum velint, debeant esse liberi legitimi. Quaerat vero quispiam, quid fiat liberis, per subsequens matrimonium legitimatis, numne ipsis ad feodi successionem via aliqua pateat? Neutiquam. Non ignoramus quidem CUIACIUM 8) DIONYS. GOTHOFREDV M, PHILIPPVM, 9) GAILIVM, 10) MYSINGE-

E 2

RVM,

4) Sed et Romanorum adoptio ne sanguinis quidem iura adoptatis tribuere potuit. Etenim si lege curiata populus vel princeps adoptionem l. 39. D. de adopt. confirmavit; adoptatus quidem fiebat heres sacrorum, nominis, honorisque L. 35. D. de adopt. l. 6. et 10. D. de Senat. et sic lege iureque erat filius; sed ius sanguinis, nobilitatis atque dignitatis patris neutiquam ad eum transiit L. 23. D. de adopt. quare nec adoptatus profuit patri ad ius trium liberorum pr. Inst. de exc. tut. l. 2. §. 2. D. de vac. et exc. Myn. Quibus positis, iam clara atque perspicua erunt verba Iustiniani ita sientis in pr. Inst. §. 3. de adopt. *In plurimis autem consi-*

assimilatur is, qui adoptatur vel arrogatur est ei, qui ex legitima matrimonio natus est.

5) Conf. du FRESNE *Glossar.* Tom. 2. p. 105.

6) Vid. ENGAVII *Elem. Inv. Germ.* Lib. I. §. 309. Pluresque adoptandi modos honorarios PITHOEVUS Lib. I. *Adu. c. I.* et MERILLIVS *observat.* Lib. III. collegerunt.

7) Multas omnino exceptiones legis demonstrat KNORRIVS in *dissert. de successione adoptivorum in feoda.*

8) ad II. *Fend.* 26.

9) in *dissert. de successione legitimorum.*

10) in *Observationibus.*

RVM, 11) CARPZOVIUM, 12) SCHRADERVM, HORNIVM, ITTE-
 RVMque, 13) quorum iureconsultorum nomina atque auctori-
 tatem apud nos multis locis plurimum valuisse, et valere adhuc
 constat, a nobis dissentire; tamen tot doctissimorum hominum
 auctoritates contrarias facile opponere possemus, quibus vero
 omillis omnibus, quantum in nobis est virium, causam ipsam
 inquiramus. In *Lege II. Feud. 26. §. 4.* disertis legitur verbis:
*Naturales filii, licet postea fiant legitimi, ad successionem feudi
 nec soli, nec cum aliis admittuntur.* Iam quum idem in A. *BVLLA*
 sine vlla conditione atque exceptione edicatur; nostrum non est,
 distinguere. Accedit et hoc, quod ex omni successionis Germa-
 norum iuribus nitentis genere pateat, quemvis legitimatum ab
 ea prohiberi hereditate paterna, de qua dissonere patri ipsi
 non est integrum. 14) Efficitur etiam exinde hoc, vt nullus
 huiusmodi filius legitimatus ad *Heergewettæ* successionem, neque
 ad aliam quameunque feudalem successionem, quae maioratu
 et senioratu nititur, admittatur. Tantum itaque abest, vt pri-
 vatis legum interpretibus liceat sibi ipsis arrogare legislatoris
 auctoritatem, vt potius ad legem praescriptam, eamque per se
 euidentem, tam diu interpretationes suas attemperare debeant,
 donec alia lege priori contraria, aut specialibus familiae pactis,
 iisque ab imperatore confirmatis, huiusmodi liberos, per subse-
 quens matrimonium legitimatos, ad feodi successionem admit-
 tendos esse, fuerit constitutum. Dominus enim directus agnati-
 que sunt rerum suarum moderatores atque arbitri, quibus in-
 vitis, et minus consentientibus nullus obtrudi potest vasallus
 cohe-

11) etiam in *observat.*

12) *Part. III. Const. XVIII. def. 17.*

13) *Cap. XIV. §. 2.*

14) *Vid. HEINECC. Iur. Germ. Lib. II. §. 227.*

coheres. 15) Non quidem nescimus, in Saxonia Electorali quandam esse constitutionem ineditam, 16) *Ordinationi Politicæ* 17) derogantem, qua per subsequens matrimonium legitimi in feodum etiam antiquum admittendi censentur, vbi tamen rescripto principis clausula succedendi aut feuda acquirendi *saluo liberorum legitimorum iure*, vel alterius tertii, annexa legitur. Quæ vero priuatorum iura non esse cum iuribus imperii confundenda, ita est in aprico positum, vt disputatione non egeat.

§. XII.

Liberi ex-disparagio nati a feodo imperii regulariter arcentur.

Inde vsque ab vltimis temporibus si repetere memoriam velimus; videbimus sane, nihil magis fuisse odiosum, matrimoniis inaequalibus. Sic lege II. duodecim tabularum, tab. XI. iam cautum legimus: PATRIBVS. CVM. PLEBE. CONVBI. IVS. NEC. ESTO. 1) Nihil enim Romani potius, nec antiquius duxerunt, quam eadem habere maiorum monumenta, iisdemque vti sacris, et matrimonium ciuis Romani cum peregrina initum pro illegitimo fuit habitum, 2) quia connubium solius ciuis Romani cum ciue Romana fuit. 3) Hunc in modum SENECA: 4)

E 3

Pro-

15) II. Feud. 17. At enim ex CAPITVLAT. FRANCISCI I. Art. XI. §. 10. huiusmodi consensus fere nunquam expectandus videtur, quia nullum Imperii feodum hoc modo aperiretur.

16) CONSTIT. INED. XVII. d. a. 1572.

17) ORDINAT. POLIT. an. 1543. Tit. von denen aus der Ritterschafft. welche Kinder auffe der Ehe zeugen, und ihr Lebgnub auf sie erben wollen. Et EDICT. d. a. 1550. Tit. mit verdächtigen und leichtfertigen Weibspersonen soll niemand Hauffs halten.

§. XII. 1) Conf. CHR. GODOFR. HOFFMANNI *historiae iur. Rom. Justiniani*, Vol. I. sec. p. m. 277. Lips. 1726.

2) Vid. DIONYS. HALICARN. in *fm*. Lib. X. pag. 674.

3) L. 3. D. de incestis nupt.

4) Lib. IV. de Benef. c. 35. Et ex Terentii Comoediis Graecorum constant paria exempla. Add. SIGONIVS de ant. iur. Ciu. Rom. Lib. I. c. 9. in I. G. GRAEVII *Thef. Ant. Rom.* Tom. I.

Promisi tibi filiam in matrimonium, inquit, postea vero peregrinus apparuisti: Non est mihi cum externo connubium. Cuius quidem legis antiquissimae rigor lege Papia Poppea aliquatenus fuisse temperatus videtur. Et denique hoc dandum est Iustiniani erga Theodoram amori, quod viris senatoriis cum scenicis mulieribus permessa, atque contra graues temporum antiquorum mores defensa fuerint matrimonia in lege 23. *ult. C. de Nuptiis*, et si eam legem non Iustiniano, sed Iustino potius attribuendam esse satis docuerunt Iureconsulti. 5) Similiter apud Germanos, constat, nihil fuisse amabilius, nec quicquam copulatus, matrimonio clypeorum ordinisque similitudine coniugato. Factum hinc est, ut isti imparia matrimonia tanto persequerentur odio, 6) ut omnia, quae legitimorum matrimoniorum iura atque priuilegia fuerunt, iis omnino denegarent, 7) quid? quod ne impune quidem contrahi poterant, auctore ADAMO *Bremensi in Hist. Eccles. Lib. I. c. 5.* ita scribente: *Quatuor differentiis gens illa, Saxonum, consistit, nobilium scilicet et liberorum libertorumque atque seruorum. Et id LEGIBVS firmatum, ne vlla pars in copulandis coniugiiis propriae sortis terminos transferat, sed nobilis nobilem ducat uxorem, et liber liberam, libertus coniungatur libertae, et seruus ancillae, si vero quispiam hominum sibi non congruentem et genere praestantiorem ducat uxorem, cum vitae suae damno componat.* 8) Quae quidem Germanorum maiorum nostrorum instituta, patrii-

5) LVDWIG. in Iustiniano c. 8. §. 10. n. 64. ROFFMANNVS *Hist. Iur.* Vol. I. P. I. Lib. II. c. I. §. 2. BRUNQVELL. *Hist. Iur.* P. II. c. I. §. 16. not. b.

6) Vid. ESTOR de odio in matrimonio inaequali.

7) Ita enim REGINO ad C. N. 878. de LVDOVICO III. Imperatore refert: ha-

luit autem, cum adhuc iuuenis aetatis fore polleret, quandam puellam nobilem, nomine Anigord, sibi coniugii foedere copulatam, quam tamen postea insu patris relinquere coactus fuit.

8) Cui et assentitur CONRADVS *Vespergenus in Chronico* ad an. 913.

trique mores 9) ad nostra vsque tempora peruenerunt, atque quoad imperii ordines sancta, inuiolataque adhuc seruanda sunt Sic nostra aetate princeps, non nisi cum principe, matrimonium inire potest. Si vero extra dignitatis ordinem atque clypeum matrimonium est contractum; neque vxori dignitas mariti, neque liberis ea competunt iura publica, quae alias a parentibus in eodem deriuantur, 10) sed secundum iuris Germanici parcemiam: deteriorem sequuntur conditionem, neque patris dignitas in subolem disparagio procreata cadit, 11) Constat quidem, tritum illud Germanorum: *Partus sequitur deteriorem conditionem*, apud ciues nostros priuatos iam diu abiisse in defuetudinem; sed a ciuibus priuatis ad imperii ciues immediatos, quatenam est argumentandi ratio? Ex Imperatoris quidem auctoritate patris dignitas liberis ex disparagio natis attribui potest: Id quod ex controuersis ob disparagium Caroli Friderici, Principis Anhaltini cum Charlotta Nüßlerin, 12) Eduardi Fortunati cum Maria de Eiken, Iodoci filia, natis, aliisque quam plurimis apparet: At tantum abest

9) Vid. TACITVS de Mor. Germ. c. 25. Neque mirum est, si in *Annalium Pithaenorum supplemento* apud PETERUM LAMBERCIUM Tom. II. *comm. in bibl. Vindob.* c. 5. ad an. 885. p. 355. dubitauerit Carolus Crasus, per se fieri posse, ut successorem regni Bernhardum filium illegitimum constitueret. Pluraque alia quae huc spectant exempla in medium proferit IUST. HEN. BOEHMER. in *Jur. Ecclæs. Præfati.* P. II. Lib. III. tit. II. p. m. 169.

10) Quod enim iam in lege Alenannorum cap. 57 a DAGOBERTO II. confirmatum est, inde vsque per omnem historiam imperii probatur exemplis. Neque sane vllus erit, qui nesciat, nouiori etiam tempore Reinhardum, Comitem Hanouiae implorasse Rudolphum Imperatorem, ut liberis cum vxore nobilibus de Münzenberg procreatis encheret ad comitum honores. Vid. WALDSCHMID

diff. de S. R. G. *Imperii Comitum Ansvraegis* (Marb. 1716. habit). Etenim per generationem, in se spectatam, paer subolem in disparagio nunquam apud Germanos nobilitat. Par quoque ratio est, si vxor primi Ordinis marito nubat inferiori, vt Iuliana princeps Hassiaca equiti de Libenstain. Eques enim ad superiorem nobilitatem non refertur.

11) Vid. IVS SAX. PROV. c. 20. et IVS SVEVIC. PROV. c. 4. Ira Landgravius Hassiaco-Darmstadiensis liberis ex nobili femina de Spiegel natis, dignitas comitum adiecta saltem fuit; et ex historia specialissima Ducatus Würtenb. liberis Comitiſſae de Sponec nunquam Dneis titulum concessum fuisse constat, vt taceamus exemplum Com. de Ballenstaedt. Vid. FARRI *Staats-Cansley* T. LIII. p. 425.

12) Vid. HÜBNERI *Tüb. Geneal.* 231.

abeſt, vt eiusmodi liberi ad dignitatem patris ab imperatore elati ſucceſſionis in feudum imperii, ſuffragiiſque iure in Comitibus fruantur, vt potius eorum legitimatio ſtricti ſit iuris, ſtrictaeſque interpretationis. Exinde efficitur, vt fieri non poſſit, quin ſaluo tertii iure, 13) ſaluoque ſubiectionis iurisſque territorialis nexu, facta fuiſſe intelligatur legitimatio. (Per §. antec.) Iam vero, etſi acta imperii diurna a partibus noſtris ſtant; tamen non deſunt, qui in alias partes diſcedant, modum legitimatiois, principum diſparagia, omnesſque in vniuerſum Germanorum cauſſas publicas, ex iuris Romani modulo metientes. Sed quis iurium eleganter peritus in cauſſis publicis Germanorum interpretandis, ad Romanorum ius ciuile priuatum, vel canonicum, ſemper confugiet, tanquam ad tripodem? Quid enim exinde aliud fieret, ac vt ſumma imis, et quadrata miſceantur rotundis, ac ſaeppiſſime vel ieiuina, vel aliena a ſcopo, in medium proferantur? Etenim quum boni interpretis ſit, mentem atque ſententiam legiſlatoris, ex ipſius verbis, ac conſilio indagare; non eſt, quod dubitemus, rationes earum legum, quae cauſſas matrimoniales Principum attingunt, ex iure Germanico ſolummodo eſſe cognoscendas, atque diiudicandas. 14)

§. XIII.

13) *FRANCISCI I. B. Ducis Meiningenſis FILII Ser. ex Philippina Caſarini nati, per Concluſum Imp. Conf. Ant. d. 25. Sept. 1744. et per Sententiam trium Collegiorum Ratiſb. d. 24. Jul. 1747. Imperatoruſſimo inuictiſſimo FRANCISCO I. propoſitam, tamque ab eo per decretum Aulae, confirmatam, inuitis agnatis haud ſucceedunt. Habent enim iam pactum fundamentiſſimum Imperii in CAPITVLO Caroli VII. et Franciſci I. Art. XXVII. §. 4. cuius verba adſcribere neceſſe videtur: Noch auch ſollen ſ. wollen wir denen aus ohnſtreitig notorischer Mißbeyraht erzeugten Kindern eines Standes der Reichs, oder aus ſelchem Hauſe entſproſſenen Herrn, an Verkleinerung der Hauſer die Ver-*

terlichen Titel Ehren und Würden beſetzen, vielweniger dieſelbe zum Nachtheil der wahren Erbfolger, und ohne deren beſondere Einwilligung für ebenbürtig und Succellionsfähig erklären.

14) *Quodſi itaque Dux ex Comitum Ordine uxorem in matrimonium ducit nullum habeat diſparagium, quia ex antiquiſſimo Germanorum tempore Duces et Comes perſonae fuerunt illuſtres TACIT. de Mor. Germ. c. 13. Ideoque fieri non potuit, quin in quodam Ser. Domus Brandenb. pacto d. a. 1707. illa tantum matrimonia pro inaequalibus expreſſe declararentur, quae cum feminis dignitate et Ordine Comitum inferioribus inita ſunt. Quod quidem pactum exhibit. III. STRAUBEN. in Nebenſtanden P. III. p. 543.*

sensum suum ab imperatore tanquam domino directo simul confirmatum, largiantur. Quo pacto quis est, qui liberis, ex tali matrimonio natis, ius in imperio feudum succedendi denegat? Nolumus in praesenti hanc rem, qua nihil evidentius, certiusque est, pluribus exemplis illustrare; sed tantum monere, quod neque Imperator siue dominus directus solus, neque sine huius consensu Vasallus solus, possit contractum feudalem mutare. Etenim ex ipsius rei natura patet, quod, quicumque obligationem, quam perfectam vocant Philosophi, inter sese constituerunt, eam sine mutuo consensu dissolvere nequeant, L. 35. et 75. D. de R. I. Iam vero, et dominus directus, et vasallus, inito contractu feudali, obligationem perfectam inter sese constituerunt; ergo eam sine mutuo consensu neque dominus directus solus, neque solus Vasallus dissolvere possunt. Pacta sunt servanda. Servare autem pacta nihil aliud est; nisi praestare, quae sunt promissa, neque obtrudere alteri invito, ad quae non est obligatus. Et quem ad modum iam naturae lex praecipit, neminem esse laedendum; ita quoque iure feudali cauetur, ne ulli ius suum quaesitum ex pacto, maiorumque providentia competens, denegetur; quod vero nonne fieret, vel solo domino directo, vel solo vasallo contractum feudalem mutante?

§. XIV.

De iis, qui ex matrimonio, Lege Salica contracto, nascuntur, pauca monentur.

Ex supra iam dictis, pariter atque ex iurium comparatione siue analogia, qui sapit, facile intelliget, quid sit iudicandum de

de Redwisch vixerat. Et exinde perspicitur, quid sibi velit verba STEPHENII in *Neben-Benden* P. III. p. 354. dicentis, in processu

possessorio principalem dignitatem Carolo Friderico ab Imperatore fuisse denegatam; postea vero in peritotio adiudicatam.

de iis, qui ex matrimonio morganatico, *i. ad Legem Salicam* contracto, nascuntur, ubi nimirum maritus coniugem inferioris conditionis siue sit equestris, siue ciuici ordinis, ea lege atque conditione in matrimonium ducit, vt et vxor talis, et proles, ex ea procreata, dignitatis hereditatisque paternae plane expers, certa honorum parte, pactis definita, sit contenta. Cuiusmodi matrimonii ratio ex ipsius pacti indole, atque ex iure Germanorum examinanda est, atque diiudicanda. Etenim salus publica nonnunquam postulat, vt princeps tale ineat matrimonium, vt vxor, liberique inde nati, accepto dono nuptiali, vel aliis proventibus, ipsis assignatis, contenti, omni patris dignitate publica excludantur, neque in feodum imperii, neque in alias eiusdem terras succedere possint. Quod quidem tantum abest, vt sit iniustum, vt potius tam in ciuium, quam liberorum prioris coniugii, vel etiam agnatorum commodum propterea fiat, ne post principis mortem ingens liberorum numerus pro dignitate patris non sine immensis sumptibus sit alendus. Quae quidem causa potissimum esse videtur, quare huiusmodi coniugii morganatici non pauca illustriora exempla in rerum gestarum monumentis relata legantur. Ita enim Ferdinandum, Ferdinandi II. Imperatoris secundogenitum, eumque Austriae Archiducem, constat, cum Philippina Welferia e tali matrimonio morganatico procreasse Carolum, et Andream, Burggrauiorum Sueuicorum nomine appellatos, 1) porro Fridericum I. Victoriosum, Electorem Palatinum, Claram de Tettingen ex ordine equestri coniugem sibi adiunxisse, vnde Comitum Loewensteino-Wertheimensium proficiscuntur natales. 2)

F 2

Caro-

§ XIV. 1) Vid. Com. de BRANDIS in
Hrel. Eintranz p. 209.

2) Conf. TOLNERI *hiff. Palat.* p. 67.
MÜLLNERI *Tab. Gen.* 138.

Carolus Ludouicum, Electorem quoque Palatinum praeter 3) uxorem principem e Ser. domo Hassiaca, equestris dignitatis virginem Ludouicam de Degenfeld, ob suauitatem morum, atque elegantiam stili latini maxime conspicuam, in matrimonium sibi adiunxisset, atque liberos exinde natos *Rauhgrauos* fuisse nominatos. Exinde efficitur, quum matrimonium morganicum verum omnino sit iustumque coniugium, mutuo consensu in omnem vitam contractum; tribuendam patri esse omnem in liberos

3) Idem constat de *Philippo Magnanimo*. In diuersas quidem partes scinduntur Theologi et iureconfulti de hac subtili quaestione: animum principis licet sit polygynia simultanea? Nostram debemus explicare sententiam de hac quaestione, quatenus de successione horum liberorum nobis est agendum, et quatenus per ius naturae licet, non vero quatenus hoc per codicem S. cauetur, et omnis omnibus auctoritatibus, quarum haud paucae ab I. A. C. V. A. I. D. L. V. D. V. I. C. I. in *doctrina Pandectar.* p. m. 402. commemorantur, ipsius rei rationem inquiramus, atque indolem. Omnis autem, ut cum Cicerone loquamur, quae a ratione suscipitur de aliqua re iustissimo, debet a definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputetur. *Coniugium* est societas inter virum et mulierem, liberorum procreandorum et educandorum causa inita. Haec sunt de essentia coniugii. Iam quod salu huius sine accidit, naturae coniugium non repugnat, serique potest ut vnus vir cum duobus etiam mulieribus ineat societatem, ad proles generationem, qualem Iacobus cum Lea et Rahele inuit. Iam vero quicquid leges permittunt, sine quicquid saluis fieri potest legibus, non potest non esse licitum. Quare sui temporis teste AVGVSTINO de *doctrina Christiana* lib. III. c. 12. inculpabilis fuit consuetudo vxorum plurium simul habendarum. Cui et assentitur IOSEPHVS *Antiq. Hist.* XVII. l. dicens: *πάτριος ἐν ταύτῃ κληρονομίᾳ συνουσίᾳ. nos nobis patris eodem tempore plures habere uxores.* Sunt vero, quae in se felicitati hominum haud repugnent,

imo profint; posita tamen certa hominum conditione iis noceant, idque sine hominum singulos species, sine societatem vniuersam. Quicquid ergo in se est licitum, postea quodam generis humani statu, ut vulgo dicunt hypothetico, potest fieri illicitum. Quamuis itaque polygynia in se non sit illicita, imo ob sterilitatem a Deo ipso Iacobo ad terram Canaan incolis replendam permixta; quum tamen ita sit comparata humana societas, ut vel foetissimus paterfamilias ex vna vxore susceptam subolem vix bene educare, curare, satisque abunde conseruare atque nutrire possit; in tali cura hominum suppellechile sane illicita, idque iure civili, habenda esse debet polygynia. Enim vero in eo quam maxime conspicitur prudentia ciuili legislatoria, quae est prudentia legum iuri diuino consentaneorum, ad statum ciuitatis accommodandarum. Nam variarum ciuitatum admodum diuersa est indoles, et leges naturales, quae admodum generales sunt, ad ciuitates tam varias et tam diuersas indolis accommodare, prudentia iubet modis per quam diuersis. Et haec quoque esse ratio iuris diuini N. T. videtur, ad quam legislatores humani vitam quoque suam eo libentius attemptent ut bonum praebent exemplum, ad quod ciues subiecti se fingere queant atque accommodare. Et quum in toto imperio Germanico Christiana religio floreat, nitens Codicis S. edictis, per quae scilicet id, quod per ius naturae permixtum licet, limitatur ac determinatur, polygynia omnino est illicita.

ros potestatem, ac liberos, si mater fuerit ex generosa stirpe, torque maiorum imaginibus, quot scilicet requiruntur, conspicua, ad Capitula s. dignitates ecclesiasticas, imo ad hastiludia esse admittendos. Ideoque egregie errabit, qui hoc coniugium morganaticum cum concubinato vnum idemque esse, atque huiusmodi liberis opprobrii aliquam notam adhaerere sibi persuasum habeat. Quam quidem praeconceptam opinionem non ignoramus ex Romanorum fontibus profluxisse, eo in primis tempore, quo Romani inciperent moribus ac institutis Germanorum latina nomina dare, re itaque non satis intellecta, factum esse, vt matrimonium morganaticum latina voce concubinitus redderent. At concubinitus Romanorum longe aliter se habuit. Hic enim legitimis nuptiis non fuit contractus, 4) imo, si discesseris a solemnibus dotatione, 5) aliisque praeiis nuptiarum solemnitatibus, quae omnia concubinitui defuerunt, vagus potius,isque temporarius fuit coitus, maximeque dissolubile societatis vinculum. 6) Quantum concubinitum inter ac matrimonium morganaticum intersit, haec quidem iam satis indicant; sed sunt etiam alia quam plurima. Primo enim ex iure ciuili furti postulari poterat concubina; vxor vero non nisi rerum amotarum. 7) Porro de coniugibus dicitur diuortium, minus autem de concubinitu. Denique in coniugio adulterii accusatio locum habere poterat, non autem in concubinitu. Ideoque quod matrimonium Principum morganaticum verum iustumque, per omnem vitam consortium, a Romanorum concubinitu toto quasi coelo

F 3

diffe-

4) L. 3. §. I. D. de Concub.

5) arg. l. 3. de iur. dot.

6) Quare etiam concubinitum a Iustiniano quidem permittitur, penitus exulare iussit Leo Philosophus Non. XCI.

7) L. 2. D. ver. amot. et I. si concub. D. eod. Vid. etiam 10. GOEDDAEI Comment. repet. praefect. ad L. 144. D. de Ver. et ver. signif.

differat, tam evidens est, vt nihil euidentius esse possit. 8) Sed si fortasse quispiam ex iis, quae diximus, cogeret, liberis, ex tali coniugio morganatico susceptis, succedendi in imperii feudum esse potestatem; facile erit ex ipso coniugii huius pacto refellendus. 9) Principes enim Germanici, in primis, qui Protestantes vocantur, etsi in causis matrimoniorum, praeter Deum, nullum agnoscant iudicem humanum, quia ex instrumento Pacis Westphalicae 10) omnibus legibus humanis, causas matrimonii attinentibus, longe superiores habentur; sunt tamen in tribus adhuc causis, successionem in territorium spectantibus, inferiores. Legibus enim Imperii, quibus eorum libertas quodammodo circumscribitur, ita praeceptum, vt primo, si verum sit matrimonium; consensio thalami sit facta: 11) vt secundo, liberi si velint ad successionem pertingere; ordinis aequalitas inter utrosque parentes intercedat; vt denique liberi morganatici ex pacto patris cum matre inito, successionis sint expertes: et vt imperator in tribus hisce causis sit omnino iudex agnoscendus.

§. XV.

De successione in Allodium.

Declaratum iam a nobis satis superque videtur, quinam ad successionem in feudum admitti, quinam prohiberi ab ista debeant.

8) Et quoniam homines in primis plebei adhuc sunt imbuti principiis iuris Canonici, secundum quae matrimonia sessident; ideoque solenni ritu et benedictione sacerdotali hoc matrimonium morganaticum coniungunt Principes, ne postea eis concubinatus species affingatur.

9) In vulgata quidem editione II. Feud. 26. c. filii nati, ita legitur: Filii nati ex ea uxore, cum qua matrimonium tali conditione contractum est, ne filii ex ea nati, patri ab intestato succedant, IN FEVDIS VCCEDUNT.

Sed BITSCHIVS ad h. l. male omissem esse particulam negatiuam, bene obseruauit.

10) Art. V. §. 48. verba sunt: *intra terminos territorii cuiuscunque, inter Diocesanum et iurisdictionis ecclesiasticae se continent.*

11) Ita SPECULATOR SAX. Lib. I. arr. 45. *Sie tritt in sein Recht, wenn sie in sein Bette tritt.* LVDEWIG. *de matrimonio per procuratorem.* Vid. etiam V.C. EISENHARTI Inst. Iur. Germ. Lib. I. Tit. XII. §. XI. p. m. 78. 104.

beant. At non desunt interdum, praeter feodum, bona, de quibus feodi possessor liberam habeat disponendi facultatem, atque in quae de iure ciuili, more priuatorum, succellio locum inueniat, quo in genere allodia in primis sunt habenda. Vnde hereditas, praedia ciuilia, libera possessio, sunt allodii nomina, rem eandem significantia. 1) Bona allodialia quum proprio et hereditario iure, plenoque dominio possideantur; 2) dubium non est, quin pro lubitu, ac vario modo transmitti in alium possint, et quin succellio, pariter atque exhereditatio in iis, quemadmodum inter priuos secundum ius ciuile iustinianeuum, valeat. Qua vero a consuetudine, feodalis succedendi ratio, quae in eo est, vt defuncti vasalli liberi, iique ex legis voluntate masculi, atque ex matrimonio legitimo nati, exclusis arrogatis et adoptatis, primo succedant; deinde agnati et simultanee investiti, tandemque dominus directus, longissime recedit. Quoniam itaque allodium ad causas Principum priuatas, atque domesticas pertinet; liberi ab intestato succedentes, aequales, sine discrimine sexus, accipiunt partes. Et exinde apparet simul, negari posse, quin liberi principis naturales, legitimati per subsequens matrimonium, arrogati et adoptati 3) filii filiaeque coniugii morganatici, in bona allodialia, atque hereditaria, succedendi ius habeant. Quae enim omnia, quum huiusmodi sint naturae, vt a testatore vel in extraneum, sine domini directi consensu, transferri possint, quid est, quod impediatur, quo minus in liberos, iam dictos, transferantur? 4) Atque ita etiam in iure Langobardorum obtinet, vt allodium semper a feudo distinguatur, quando heredes adsunt allo-

§. XV. 1) Vid. SCHILTERI *Ius Feud.* cap. II. §. 5.

2) *Ibid.* 45.

3) Arrogationem confirmare debet impe-

rador, adoptionem vero ipse Princeps confirmare potest coram sui regiminis iudicio, quippe quae dignitatem adoptati non auget.

4) Vid. STREVV, *de allodiis Imperii* p. 464

XLVIII

allodiales. In quibuscunque vero Germaniae principatibus separatio ista feudorum ab allodiis minus est recepta; ibi ab hoc Langobardorum principio omnino receditur, 5) neque prius allodium a feodo separatur quam fuerit stirps mascula prorsus extincta. Obseruandum ergo est, vbinam primigenii successio in allodium atque feodum imperii sit indiuidua, quippe quae a plebisque hodie affirmatur. 6) Cuius quidem rei recens extat comitatus Limburgensis exemplum; mortuo Comite Limburgensium vltimo, separata demum a feodo sunt allodia ita, vt Borussiae Rex iure expectatiuae feodum, filiae autem Comitis vltimi superstites allodia acciperent.

§. XVI.

Feminarum Principum successio in feoda est subsidiaria.

Quemadmodum apud plerosque Germanorum populos moris fuit, terras occupatas, quas dicimus prouincias, inter fortissimos, belloque quam maxime strenuos viros distribuere, ne virtus premiis quasi inuitata, vllum pro patria periculum subire recusaret; ita quoque ad nostra vsque tempora obtinuit, vt feminae quibus quasi circa pectora torperet sanguis, a successione in feuda tam publica, quam priuata, excluderentur. 1) Etenim si ab vltimis temporibus repetieris memoriam, constat inter omnes, stipendiorum loco, pro seruitiis concessa fuisse feoda, agrosque, prouincialibus ademptos, inter milites sub onere militandi distributos fuisse: quales nimirum terrae apud veteres Gothos, Vandalos, atque Burgundiones, fortis nomine veniebant,

5) IDEM l. c. §. LX. Et FRID. CAR. BVRI *Teutsches Lehnrecht*. Part. I. p. 412.

6) Vid. BAVERI *diff. de primogenitura sine consensu sup ord.* Lips. hab.

§. XVI. 1) II. *Feud.* II. et 36. in fin. IVR. ALEMAN. FEVD. c. I. et IV, IVR. FEVD. SAX. c. II.

bant, quo in genere terram Salicam a Francis fuisse habitam, apparet. 2) Postea quam vero nummi, quos solidos bracteatos vocant, usu venirent; factum est, ut isti militibus stipendii, seu *soldae* loco soluerentur, vnde Germanorum vox *der Sold, Soldat*, uti alia vocabula germanica c. 9. *Lehn* a *Lohnen*, descendere videntur. Quae quidem feoda quum inter alia ad conseruandas potissimum familias spectarent, 3) feminae autem inuito coniugio, e familia in alias domos, tanquam in colonias, exeuntes, ob vteri ferendi, ac purperii incommoda, quibus sexus muliebris potissimum est obnoxius, ad belli pacisque negotia, maribus minus haberentur idoneae; consultum visum fuit mares quodammodo feminis anteponere, 4) easque non nisi maribus deficientibus, subsidii loco ad successionem in quaedam imperii germanici feoda, atque territoria admittere. Quid igitur mirum est, si in talibus feodis femininis eo potissimum tempore, quo fortior armis deuincere debiliores studeret, feminis haud fuerit permissum, inscio domino directo, matrimonium inire. Perinde enim domino directo esse non potuit, qualis esset maritus, qui feminae loco, tanquam legitimus eius curator, seruitia praestaret. Quam igitur ob causam relatum legimus, Henricum Imperatorem connubium Beatricis, cum Godofredo Lotharingico, quocum gesserat simultatem, adeo male tulisse, ut parum abesset, quin Beatricem feudo priuaret. Quibus tanquam praefationis loco positis, ex ipso iure feudali demonstratum ibimus, quoduis feudum, tam publicum, quam priuatum, ob seruitia praestanda, esse tam diu pro masculino habendum, donec ex litteris aliisque

G

tabu-

2) Ex Tit. 62. §. 6. *Legis Salicae*, apud SALVZ. T. I. col. 321. quae in primis huc spectant verba, sunt: *de terra salica nulla portio hereditatis mulieri veniat, sed ad virilem sexum tota terrae hereditas perueniat.*

3) Vid. FORSTER. *de success.* Lib. IV. cap. 23.

4) I. *Feud.* 15. et II. *Feud.* 26. et 36.

L

tabulis publicis possit doceri contrarium. Ita enim comparata rerum humanarum indoles est, ut, quod plurimum accidat; id semper esse putemus. Omnia feuda habent quasdam res, quae seungi ab ipsis non possunt, aliasque contra, quae saltem cum eis conueniunt, nec necessario cohaerent, et plerumque feudi *naturalia* dicuntur. Vbi feudi tam essentialia, quam naturalia, adsunt, *feudum proprium* appellatur. Seruitiorum praestatio quum ad naturam saltem, quam in iure feudali vocamus, non autem ad feudi essentiam pertineat; oritur, si partes contrahentes quoad seruitiorum praestationem per pactum a feudi natura recedant, *feudum francum*, quod improprium est. Etenim legibus feudalibus ita est cautum, ne vlla feuda in se essent impropria, sed semper per pacta constituta: et quum nihil facile in rerum natura reperiatur, de quo non liceat pacisci, obligatione nimirum antecedente, quid est, quod impediatur, quo minus de natura feodi, salua tamen eius essentia, quod ad successionem attinet, ita liceat pacisci, ut et masculus, et femina succedat? Quare feodum ad feminae etiam successores transiens, *femininum* dicitur, et feodum a femina primo acquisitum, *femineum*, quod nunquam non femininum est, sed non vice versa, propterea quod feminae feodum primo acquirenti integrum est, pactis ita constituere, ut posteri eius tantummodo masculi, in feodum succedant. Cuiusmodi generis ex historia constat, Burgundica et Lotharingica feoda esse feminina, 5) pariter ac feoda Geldriae, Luxemburgi, Flandriae, Hollandiae, Zelandiae, Zutphaniae, que 6) quid? quod in Ducatu Vestphaliae, et Comitatu Arensbergensi, ita obtinet, ut etiam feminae agnatis anteponantur remotione-

5) Conf. OTTO Frisingens. Lib. II. de gestis Friderici II. Imp. c. 29.

ment. in Geldriae etc. consuet. feud. Tit. III. c. I. n. 18. p. 52.

6) Vid. FRIDERICI & SANDEM Com-

motioribus. 7) Quae quidem aberrationes ab usu, siue exceptiones, sunt omnino ex pacto primi acquirentis, atque ex litteris inuestiturae diiudicandae, 8) et feodum quodcumque in tantum est pro regulari habendum, in quantum regulae mutatio probari nequit. Imperatorem constat filiae aut viduae superstiti, ex liberalitate quadam atque pro conditionis ratione, fiscum defuncti per aliquot annos nonnunquam permisisse fruendum, unde dotem et alimenta quasi sumeret, sed num quis exinde recte colligeret, Saxoniam esse feodum femininum, quia Alberti III. an. M. CCCC. XLII. mortui vidua Sophia, ex singulari imperatoris gratia id fuit consecuta, ut per quinque annos redditibus Saxoniae frueretur? neque minus inepte argumentaretur, qui Electoratam Palatini ad Rhenum feodum francum propterea diceret, quod nonnunquam ob nimias belli devastationes, ab oneribus imperii aliquandiu fuerit immunis. Ab eo enim, quod non sine causa idonea a communi via recedit, egregie erraret, qui ad omnia argumentari vellet. 9)

G 2

§. XVII.

7) teste AUSONIO *corp. iur. feud. Germ.* T. I. p. 1471. seq.

8) Ita Principes Austriacos in *diplomate* Friderici Imp. d. a. m. c. lvi. ex singulari privilegio obtinuisse auctore IO. IAC. MASCOVIO *de iure feudor.* cap. X. §. XI. n. 2. constat, ut, si *Dux Austriae sine herede sitio decederet, idem Ducatus ad seniores filiam, quam reliquerit, devolvatur.* Iam ut exemplum ponamus: Fridericus Augustus Saxoniae Elector Mariam Iosephan, Iosephi Imp. filiam nati maiorem in matrimonio habuit, et Carolo Alberto Electori Bau. nupsit Maria Amalia Iosephi Imp. filia aetate minor. Quod si itaque vniuersa Mariae Theresiae Imp. Augustissimae profapia, ut exempli loco dicam, fuerit extincta; terrae Austriae ex pacto feo-

dalis indole atque singulari Friderici I. Imp. privilegio ad gentem Saxoniam recidunt, et deinde ultimo loco ad Bavaros. Nam successio femininarum in feoda eaque subsidiaria non de omnibus lineis, sed de linea admitta ita est capienda, ut femina in linea admitta masculos in alia linea existentes excludat II. *Feud.* 50. Et ita quoque IO. GOTTL. SIGELII verba *Iur. Feud.* c. 12. §. 10. p. m. 182. seq. explicanda mihi videntur, quibus vero C. F. HOMMELIUS V. C. meusque olim praeceptor omni honoris cultu professendus non assentitur in Libro: *academische Reden ad MASCOVII I. Feud.* adscripto p. m. 312.

9) quod parum observavit laud. SIGELIUS l. c. cap. XII. §. XIII. p. m. 184.

§. XVII.

De successione Principum clericorum in territoria.

Clericorum fors atque conditio quum temporis tractu ab antiqua sua natura, in Codice Sacro expressa, longe recefferit, et quum Clerici a seculari militia per plurima secula abhorrentes, in ore semper habuerint: ecclesiam non sitire sanguinem, arma clericorum esse orationes, fletus, et lacrymas, et quae sunt alia, a GRATIANO 1) atque alibi collecta, hodie vero potestate seculari simul praediti sint, id quod qua ratione fuerit factum, non attinet hic amplius inquirere; facere non possumus, 2) quin de successione principum clericorum leuiter agamus. Etenim non sumus nescii, Viros, nostrae aetatis litteratissimos, scissos fuisse in diuersas sententiarum partes, quando fuit de successione Clericorum quaestio, quia ius Langobardicum clericos aditu ad successionem feudalem intercludit, 3) ius autem Germanicum eum aperit. 4) Vnde non desuerunt, qui putarent, clericos quidem in feoda secularia, priuata, non vero in publica simul succedere posse, alii vero irent in alia omnia. Iam vero inficias ire non possumus, hunc ritum iuris Langobardici etiamnum in Italia obtinere, feudum feudale siue sit publicum, siue sit priuatum; attamen nihil

§ XVII. 1) In c. l. 2. 3. 19. C. 23. q. 8.

2) Ex rerum enim gestarum memoria ipsa iam satis atque abunde constat, qua ratione clerici a veteri disciplina deslexerint, ita ut hodiernum clericum principem in Clerico vix amplius deprehendere liceat. A Ludouici Pii tempore originem Principatus Clericorum in Germania deduci posse, et ab illis in primis temporibus, quum a Comitum et Ducum potestate eximerentur clerici, ipsa historia nos docet, cuius vestigia supra cap. I. § III. Sub Ludouico Pio leuiter indicauimus. Vid. IVST. HEN. BOEHMERI *In Eccles. Protest.* P. II. Lib. III. Tit. XX. p. m. 89r.

3) II. *Fend.* 26. 30. et 36.

4) Vid. IVS SAX. FEVD. cap. II. IVS FEVD. ALEMANN. Cap. IV. ET IVS PROV. SAX. Lib. I. Art. 23. Caucaes tamen, ne hoc loco sub clericorum nomine comprehendas Monachos, quippe qui in monasterium ingressi ex regula omnia amittunt bona atque ornamenta familiae, et pro ciuilibus mortuis habentur *Authent. ingressi de S. S. Eccles.* Nov. V. cap. 5. et CXXIII. c. 35. ad quas RITTERSHVS. *Comment.*

nihil obstat, quo minus clericos feoda secularia acquirere posse statuamus, posteaquam in Germania feodi regalia acceperunt. Magnae quidem auctoritates in primis IO. PETRI a LVDEWIGII Cancellarii olim celeb. possent sententiae nostrae opponi, quippe qui, Vassalli cuiusdam filio canonico euadente, clericatum antea esse deponendum affirmaret, 5) quam in feodum, etiam patris, seculare successio locum habere posset. Contrariam vero sententiam quum tuitus esset GEBAVERVS 6) III. nostris laudibus longe superior; Ludewigius pluribus exemplis, vndique congestis, sententiam suam defendere annixus fuit. Res quidem extra omnem controuersiam esset posita, si in AVREA-BVLLA 7) Principibus clericis omni feodo seculari fuisset interdictum: qua tamen quum id tantummodo sit cautum, ne princeps clericus in Electoratum secularem succedat, priusquam ab ordine clericorum sese abdicasset; nullo modo a nobis impetrare possumus, quo minus statuamus, clericos posse in feodum imperii seculare, praeter Electoratum, succedere. Exceptio enim, vt vulgo dicunt, in causis exceptis, firmat regulam. Et causas similes si liceat inter sese componere, constat, atque extra omnis dubitationis aleam est positum, omnes ordinum religiosorum equites, pariter ac canonicos, in feoda secularia succedere, 8) ea tamen lege

5) Vid. LVDEWIGII comment. ad A. BVLLAM. T. I. p. 682 cuius sententiam vberius explicatam legimus in eius dissert. de clerico exule successione in feoda et Principatus S. R. I. in qua dissert. omnem curam atque cogitationem in hoc contulit Ludewigius, vt multis exemplis obseruantiam in Imperio esse probaret, qua clerici in feoda secularia succedere nunquam possent, nisi antea clericatus fuerit depositus.

6) In notis ad SCHILTERI Inst. iur. feud. Cap. V. §. XXIV. lic. a. et postea in

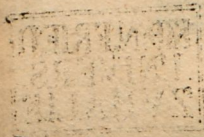
Promulgate de CCCC. annorum vsu, ob quem Ludewigius clericos in feoda succedere non posse, opinatur.

7) Tit. VII. §. 2. c. XXV. §. 4.

8) II. Feud. 21. 26. pr. et 109. Ita apud Procerantres canonici e. g. in Saxonia Electorali ex Constitut. Elect. 28 P. III. et pari iure vassalli filius, isque clericus prius in feodum patris succedit. Idem de feudis Imperii affirmat ITTER. Cap. XIV. §. 23.

lege atque conditione, ut tanquam alii vasalli seculares, in foro seculari comparere debeant. Nam dignitas personae a ratione feodi plane est seiuncta, nec clericus, qua talis, sed quatenus est vasallus, et princeps secularis, spectatur. Et ut paucis dicam, quicumque bona secularia, siue sit clericus, siue secularis, a seculari domino in feodum recipit, semper est ad seruitia militaria, aliaque, quae cum iis sunt connexa, obligatus. Iam vero his, quae diximus, opponi posset clericorum Pontificiorum character indelebilis, quem vocant. Sed hoc nihil ad feodum. Nullus enim clericus, qua talis, praestat seruitia militaria; sed hodie praestantur omnia per substitutum, daturque symbolum ad sustinendum militem perpetuum. Quae quidem omnia a domino directo per ipsam inuestituram sunt tacite concessa, nec impedit character indelebilis, quo minus possint feodis, etiam ecclesiasticis, priuari. 9) Nos enim, si de feodis clericorum principum philosophari velimus, non possumus non eos, tanquam Principes seculares spectare, adeoque quod non expressis imperii legibus de iis est constitutum; verisimillimum videtur, de iis idem valere, atque de aliis Principibus secularibus, ideoque a via longissime aberrare videntur, qui de iuribus eorum secularibus, ex notione clerici, quemadmodum in codice sacro exprimitur, disputare velint, quia clericus hoc modo cum dominio, esset *συνερόζυλον* siue contradictio, quam vocant philosophi, in adiecto.

6) Exempla huius rei comm. in BILDERBECK *Teutschen Reichs - Staat*, p. 706.

ULB Halle
005 355 311

3

Pa. C. 25.
Tab. 3. num. 11.

DISPUTATIO. INAUGVRALIS
QVAESTIONES. CONTINENS. SELECTAS

3

DE
ORIGINE. PRINCIPVM. EORVM
QVE. SVCCESIONE. IN. TERRITORIVM
IMPERII. GERMANICI

QVAM

DEO. DANTE
RECTORE. ACADEMIAE. MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO. PRINCIPE. AC. DOMINO

D O M I N O

FRIDERICO. CHRISTIANO

MARGGRAVIO BRANDENBVRGICO. BORVSSIAE
SILESIAE. DVCE. REL. BVRGGRAVIO
NORIMBERGAE. REL.

EX. DECRETO. ET. AVCTORITATE
ILLVSTRIS. IVRE. FCTORVM. ORDINIS
IN. ALMA. FRIDERICIANA. ERLANGENSI

PRO

SVMMIS. IN VTRO. QVE. IVRE. DOCTORIS
HONORIBVS. IMMVNITATIBVS. AC. PRIVILEGIIS
LEGITIME. OBTINENDIS

SIBI. DEFENDENDAM. PROPOSVIT
AVCTOR

CHRISTOPHORVS. DANIEL. PRAETORIVS
COBVRGENSIS

1763, 13

ERLANGAE. d. XX. Sept. MDCCLXIII

COBVRGI. IMPENSIS. FINDEISII

